
Effecten van een

DEMO-werkvorm

op de

klassencohesie

2013
Fontys Sporthogeschool Eindhoven

Inhoud

Samenvatting	p 4
Auteur	p 5
Artikel	p 6
Dankwoord	p 13
Bronnen	p 15
Bijlage I : Vragenlijst	p 16
Bijlage II : Sociogram	p 17
Bijlage III: Resultaten vragenlijst	p 18
Bijlage IV: Uitwerkingen interventies	p 22
Bijlage V: PowerPoint	p 36
Bijlage VI : Resultaten sociogram	p 42
Bijlage VII: Reflectieverslag	p 44

Samenvatting

Naar aanleiding van een slechte klassencohesie bij een 4HAVO-klas is in dit onderzoek onderzocht of deze cohesie verbeterd kon worden door een interventieprogramma. Dit programma omvatte een DEMO-werkvorm, waarbij de leerlingen in een aantal lessen de kans kregen zelf een gezamenlijk geheel te ontwikkelen. Het geheel moest getoond worden in de laatste les in een zo genoemde 'einduitvoering'. Het onderzoek is bij één groep uitgevoerd, terwijl een andere 4HAVO-klas gold als controlegroep. Bij deze groepen is eerst een voormeting gedaan door middel van een vragenlijst. De voormeting geeft aan hoe de beginsituatie was voordat de interventie werd uitgevoerd. Tijdens het interventieprogramma werd ingespeeld op een aantal factoren om zodoende de cohesie te verbeteren. Daarna volgde dezelfde vragenlijst als tijdens de voormeting om de effecten van de interventie te kunnen bekijken. Daaruit kwam naar voren dat de klassencohesie verhoogd was. In het bijzonder bleek de groepssfeer positiever te zijn. Er zijn echter een aantal factoren die mogelijk invloed hebben gehad op de uitkomst van het onderzoek. Het is daarom de vraag of en in welke mate de verhoging van de cohesie aan het interventieprogramma en de gekozen werkvorm is toe te schrijven.

Auteur

Naam: Niek van den Berg
Studie: Fontys Sporthogeschool Eindhoven
Studentnummer: 2122842

Onderzoek naar aanleiding van: Afsluitend praktijkonderzoek uit leerjaar 4
Onderwerp onderzoek: Het verbeteren van de klassencohesie
Begeleidend docent: Tineke Wulms

Inleiding

Uit observaties en ervaringen uit lessen Lichamelijke Opvoeding bleek dat de onderzoeksklas niet goed presteerde bij taken in groepsverband. Identieke observaties bij andere klassen gaven een veel positiever beeld met betrekking tot presteren in groepjes. Binnen de onderzoeksklas was sprake van onderlinge groepjesvorming. Wanneer leerlingen buiten hun eigen kring belandden, was van samenhang geen sprake meer. De cohesie binnen de onderzoeksklas lijkt niet goed te zijn. Leerlingen helpen elkaar niet, vullen elkaar niet aan en presteren daardoor niet naar behoren.

Groepscohesie zegt iets over de mate waarin er samenhang en betrokkenheid is binnen een groep (Wijsman, 2005). Wanneer er meer onderlinge samenhang is kan er ook meer leerresultaat worden behaald, wat exact de bedoeling is. *‘Cohesieve groepen presteren beter’* (Remmerswaal, 2009).

Door de cohesie in deze klas te verbeteren zou het mogelijk kunnen zijn om de prestaties van de leerlingen in collectief verband te verbeteren. Uit een eerder onderzoek van Carron & Hausenblas (2005) blijkt namelijk dat dit het geval is bij sportteams. Zij hebben onderstaand raamwerk (figuur 1) gebruikt om na te gaan welke factoren van invloed zijn op de groepscohesie van sportteams.



Figuur 1: Invloed van groepskenmerken op de prestaties (Carron en Hausenblas, 2005).

Uit het onderzoek van Carron & Hausenblas blijkt dat een goede cohesie uiteindelijk positieve gevolgen heeft voor de individuele- en de teamresultaten. Dit wordt bevestigd door Remmerswaal (2009). Hij zegt dat een goede cohesie positieve gevolgen heeft op het eindresultaat, wanneer er een gezamenlijk doel is. De groepscohesie is volgens Carron & Hausenblas afhankelijk van de kenmerken van de groepsleden en de omgeving van de groep. Wanneer de cohesie moet worden verbeterd, zal er op deze twee factoren moeten worden ingezet.

1. De kenmerken van de groepsleden

De onderzoeksklas is een groep op 4HAVO-niveau, de leerlingen zijn gemiddeld 16 à 17 jaar oud. Op die leeftijd ontwikkelt de adolescent zich volop op verschillende gebieden, waaronder de houding die hij aanneemt in een groep. Ontwikkeling van onder andere de onderlinge acceptatie binnen een groep, maar ook het nemen van perspectief, kan

gevolgen hebben voor de mate van cohesie in een groep (Van Beemen, 2006). Men mag op dit gebied verwachtingen hebben van leerlingen, want vanaf ongeveer veertienjarige leeftijd krijgen jongeren normaliter meer besef op het gebied van maatschappelijk handelen (Crone, 2008). Anderzijds is het normaal is dat er constant sprake is van groepsvorming binnen een geheel van mensen. Binnen een groep kan er pas sprake zijn van cohesie als de leden iets gemeenschappelijks hebben, zoals interesses, normen en waarden. (Remmerswaal, 2009). Een groep kan effectief samenwerken wanneer de groepsleden op hetzelfde moment aan de groepsdoelen werken (Johnson & Johnson, 2008). Met andere woorden: 'de neuzen moeten dezelfde kant op'. De leerlingen binnen de onderzoeksklas lijken op dit moment voornamelijk uit eigenbelang te handelen tijdens de les Lichamelijke Opvoeding.

2. De omgeving van de groep

Opdrachten waarbij veel sprake is van fysieke interactie tussen de groepsleden kunnen de cohesie positief beïnvloeden (Remmerswaal, 2009). Binnen de les L.O. is dit natuurlijk perfect te verwezenlijken. Er moet in dit geval wel sprake zijn van een doelgerichte taak en samenwerken moet een speerpunt zijn (Remmerswaal, 2009). Een andere factor die de groepscohesie kan bevorderen, is de mate waarin er sprake is van succesbeleving. Wanneer leerlingen de taak of de resultaten daarvan als positief ervaren, kan dit bijdragen aan het groepsgevoel (Evans & Dion, 1991). Daarnaast kan de factor 'leiderschap' positieve uitwerkingen hebben op de cohesie. Een leider kan er namelijk voor zorgen dat een groep efficiënt werkt (Remmerswaal, 2009).

Uit deze informatie komen een aantal belangrijke voorwaarden aan het licht die mede bepalen of het onderzoek kan slagen. De vijf onderstaande criteria zullen centraal staan tijdens de interventielessen:

1. Het hebben van een gezamenlijk doel
2. Fysieke interactie
3. Succesbeleving
4. Nemen van perspectief / leiderschap
5. Onderlinge acceptatie

De aanleiding van het onderzoek, gecombineerd met de bovenstaande bevindingen, brachten de onderzoeker tot de volgende onderzoeksvraag:

Kunnen de collectieve prestaties van de leerlingen tijdens de les Lichamelijke Opvoeding verbeterd worden door middel van een DEMO-werkvorm, met als doel het verhogen van de klassencohesie?

Opzet van het onderzoek

Voor het onderzoek werd een vierdejaars HAVO-klas genomen van het Peelland College te Deurne. De leerlingen vormen samen een klas sinds september 2012. Binnen deze klas zijn er 20 jongens en acht meisjes. De controlegroep bestond eveneens uit een vierdejaars HAVO-klas van 28 leerlingen, opgesplitst in veertien jongens en veertien meisjes. Ook deze leerlingen vormen samen een klas sinds september 2012.

Dit onderzoek bestond uit een voormeting, de interventie (gericht op het verbeteren van de klassencohesie) en een nameting. De voormeting omvatte de vragenlijst *Group Cohesion Evaluation Questionnaire* (GCEQ, zie bijlage I), waarmee cohesie gemeten wordt (Glass & Benshoff, 2002). Deze vragenlijst bestaat uit negen vragen, die betrekking hebben op een drietal dimensies die gerelateerd worden aan het onderwerp cohesie, namelijk: sfeer, samenwerken en veiligheid. Naast deze lijst bestond de voormeting ook uit een door de onderzoeker ontwikkeld sociogram (zie bijlage II en bijlage VI voor uitslag), die door elke leerling uit de interventieklas werd ingevuld. De nameting bestond uit dezelfde vragenlijst, die dus na afloop van het interventieprogramma opnieuw werd ingevuld door elke leerling uit de klas. De leerlingen uit de controlegroep hebben de genoemde vragenlijst eveneens ingevuld. Zij kregen reguliere lessen Lichamelijke Opvoeding, maar bij hen is net als bij de interventieklas ook een voor- en een nameting uitgevoerd in de vorm van de vragenlijst.

De interventie bestond uit een serie lessen waarin de klas werkte aan een gezamenlijke einduitvoering, waarin elke leerling in een groepje zat dat verantwoordelijk was voor een bepaald onderdeel van een DEMO. De onderdelen (en dus daarmee ook de groepen) waren: begin-/einddans, acrogym, minitrampoline en improvisatie. Deze onderdelen werden aan elkaar verbonden door een intermezzo, dat de klas kon gebruiken om de zaalopstelling te veranderen. Het geheel bestond uit ongeveer acht minuten. De inrichting van de lessen was veelal aan de leerlingen zelf. Met uitzondering van de eerste les (algemene uitleg, voor PowerPoint zie bijlage V) en de laatste les (einduitvoering) bepaalde *de klas* zelf wanneer wat geoefend en besproken werd. Er moest constant sprake zijn van samenwerking, op verschillende manieren. Ten eerste had elke leerling individuele taken bij elk onderdeel. Daarnaast was elke leerling in een groepje verantwoordelijk voor een bepaald onderdeel. Tenslotte maakte elke leerling deel uit van het grote geheel, de DEMO einduitvoering.

De vier verschillende groepen werden gebaseerd op de uitkomst van de sociogrammen. Leerlingen werden samen geplaatst met klasgenoten waarmee ze goed konden samenwerken, maar ook met leerlingen waarmee ze dat minder graag wilden. Daarmee wilde de onderzoeker vier groepen creëren die ongeveer op hetzelfde niveau begonnen qua samenwerking. Ook zijn er zodoende voor iedere leerling nieuwe kansen om zijn of haar persoonlijkheid te tonen in een groepsverband. Wanneer gekozen was voor 'vriendengroepen', was dit een stuk minder het geval geweest.

Met deze interventievorm kon worden ingespeeld op de beleavingswereld van de doelgroep. Het is uitdagend, eist initiatief van leerlingen en er is veel ruimte voor eigen inbreng. Ook voldoet de DEMO aan de criteria die uit literatuur naar voor komen met betrekking tot het verbeteren van de cohesie.

Om dit onderzoek zo betrouwbaar mogelijk te houden was het zaak om externe factoren die het onderzoek konden beïnvloeden, zoveel mogelijk te vermijden. Lessen werden zorgvuldig vooruit gepland en er werd in de les duidelijk gecommuniceerd met de leerlingen met betrekking tot de verwachtingen voor de volgende les. Elke externe en onvoorziene factor die zich in het onderzoeksproces mengde, kon negatieve invloed hebben op de betrouwbaarheid.

Resultaten

De probleemstelling omschreef een klassencohesie die niet goed (genoeg) was en moest worden verbeterd aan de hand van het ontwikkelde interventieprogramma. De resultaten van dit programma zijn gemeten door de gegevens uit de vragenlijsten van de voor- en nameting naast elkaar te leggen. In onderstaande grafieken zijn de belangrijkste resultaten verduidelijkt.

COHESIE

Figuur 2: gemiddelde stijging van de cohesie van de onderzoeksgroep (OG) en controlegroep (CG).

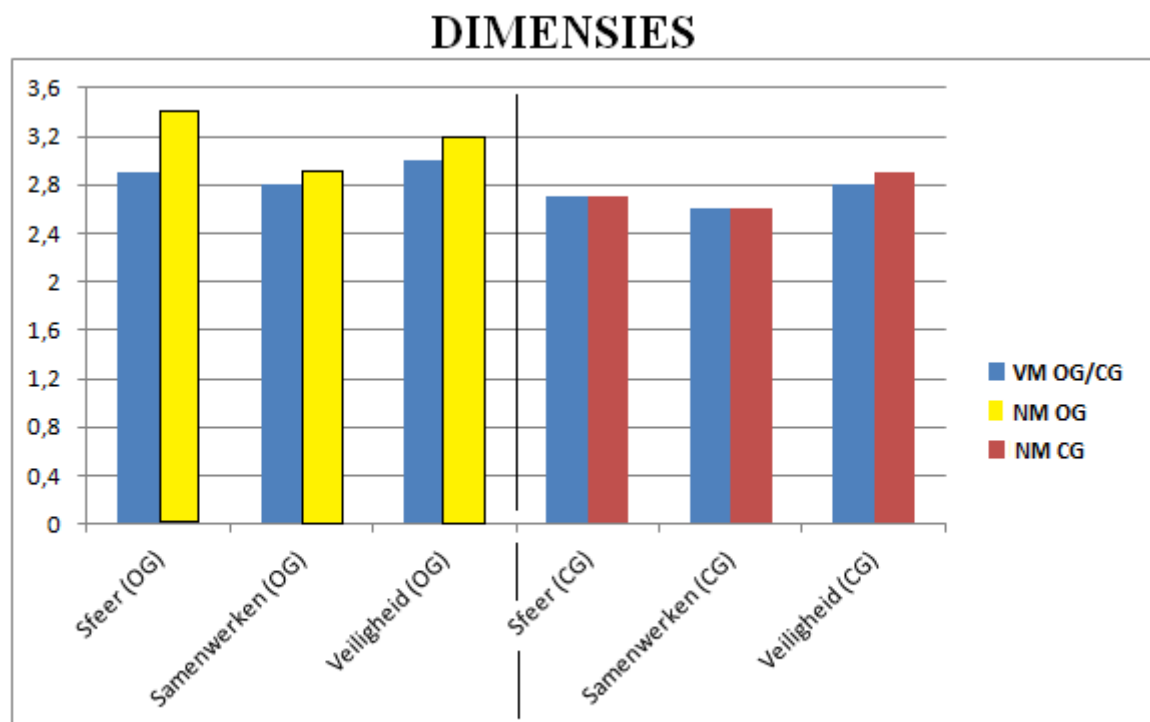
In deze grafiek is te zien dat de cohesie binnen de onderzoeksgroep (OG) na het interventieprogramma gestegen is van 2,9 naar 3,2 op een schaal van 0 tot 4. Dat is een stijging van 7,5% die uit de vragenlijst naar voren is gekomen. Ook binnen controlegroep (CG) is een lichte stijging te constateren, van 2,7 naar 2,8. Dat is een stijging van slechts 2,5%.

STANDAARDDEVIATIE

RESULTATEN GCEQ	Voormeting	Nameting
Onderzoeksgroep (OG)	0,3	0,4
Controlegroep (CG)	0,7	0,4

Tabel 1: Gemiddelde afwijking van het gemiddelde van de antwoorden op de vragenlijst van onderzoeksgroep (OG) en controlegroep (CG).

In tabel 1 is te zien dat de leerlingen gemiddeld niet veel afwijken van de gemiddelde antwoorden van de gehele klas op de vragenlijst. Bij de nameting van zowel OG als CG was gemiddeld 10% van de antwoorden afwijkend van het gemiddelde antwoord.



Figuur 3: gemiddelde stijging cohesie van de onderzoeksgroep (OG) en controlegroep (CG) gesplitst in de dimensies.

In deze grafiek is de stijging van de gemiddelde cohesie (zie grafiek 1) uitgesplitst in de drie dimensies waarop de vragenlijst gebaseerd is. Er is te zien dat bij de onderzoeksgroep de stijging van de cohesie vooral moet worden gezocht in de dimensie ‘sfeer’. Deze steeg van 2,9 naar 3,4 (op schaal van 0 tot 4). Dat is een stijging van 12,5%. De dimensies ‘samenwerking’ en ‘veiligheid’ stegen eveneens, maar deze verandering was minder groot. De controlegroep laat ook een kleine stijging van de cohesie zien, maar deze zit in dimensie ‘veiligheid’. De stijging is echter klein, slechts 0,1. Dit komt neer op slechts 2,5%.

De concrete gegevens waarop de resultaten zijn gebaseerd, zijn te vinden in Bijlage III.

Discussie en conclusie

De resultaten tonen een stijging van de cohesie binnen de klas aan. Dat lijkt een bevestiging van informatie van deskundigen op dit gebied. De criteria die de basis vormden voor de interventielessen lijken inderdaad een betere cohesie tot gevolg te hebben gehad. Toch is het maar de vraag óf en in hoeverre de stijging van cohesie het gevolg is van het uitgevoerde interventieprogramma. Er moeten immers een aantal punten worden aangehaald die mogelijk invloed hebben gehad op de uitkomst van het onderzoek.

- Tijdens het invullen van de voormeting waren drie leerlingen afwezig. Hun gegevens zijn niet meegenomen in de resultaten.
- Tijdens elk van de interventielessen waren één of meerdere leerlingen afwezig. Individuele rollen in het groepsproces zijn dus niet altijd relevant te noemen, omdat lang niet iedereen het groepsproces van begin tot eind heeft gevolgd. Dit doet afbreuk aan de betrouwbaarheid van de nameting van desbetreffende (één of meer keer afwezige) leerlingen.
- De nameting vond plaats direct na afloop van de einduitvoering, er waren geen andere mogelijkheden vóór de vakantie. Omdat dit vlak voor en deels tijdens pauze moest gebeuren, kan het zo zijn dat sommige leerlingen de vragenlijst ondoordacht (of nog opgewonden door het goede eindresultaat) hebben ingevuld. Deze factor is negatief met betrekking tot de betrouwbaarheid van de nameting.
- Sommige leerlingen waren niet gelukkig met de groepsindeling, terwijl anderen dit juist wel waren. Dit kan van invloed zijn geweest op hoe bepaalde leerlingen zich hebben gedragen tegenover groepsgenoten en ten opzichte van het groepsproces.
- Tijdens oefenles twee en drie hadden we te maken met een 40 minuten rooster, waardoor de oefentijd beperkt was. Dit was niet positief voor het groeps- en oefenproces in deze lessen, ook omdat de docent hierbij (meer dan voorzien) moest sturen om de korte oefentijd toch zo goed mogelijk te laten benutten.
- Enkele leerlingen vroegen in de oefenlessen of de gemaakte groepjes en de ingevulde vragenlijst/sociogram met elkaar in verband stonden. Ze leken door te hebben dat samenwerking en onderlinge verhoudingen centraal zullen staan bij het proces. Dit kan afdoen aan de betrouwbaarheid van hun nameting en zou eveneens gevolgen kunnen hebben gehad voor de houding die zij hebben aangenomen gedurende het interventieprogramma.

De stijging van de klassencohesie bij de controleklas is slechts 2,5% en mag sowieso niet relevant worden genoemd. Waarschijnlijk berust deze stijging op toeval. Een stijging van 7,5% met betrekking tot de cohesie in de onderzoeksklas is een beter resultaat. Toch is de stijging (in combinatie met de standaarddeviatie) niet voldoende om te kunnen concluderen dat de cohesie door toedoen van het onderzoek is verbeterd. Het is goed mogelijk dat ook deze stijging berust op toeval. Daarnaast is het onderzoek niet betrouwbaar genoeg verlopen om te stellen dat de DEMO-werkvorm ervoor heeft gezorgd dat de cohesie binnen deze klas verhoogd is. Bovenstaande punten zijn immers negatief van invloed geweest op de betrouwbaarheid van het ingevulde meetinstrument (GCEQ). Hierdoor mag op basis van (alleen) dit onderzoek niet worden geconcludeerd dat de klassencohesie door middel van een DEMO-werkvorm in een aantal weken verhoogd kan worden.

Dit onderzoek kan in een ander opzicht meer inzicht geven met betrekking tot het verhogen van de groepscohesie. Uit de resultaten blijkt namelijk dat wanneer vragenlijst GCEQ gesplitst wordt in drie kerntermen die van invloed zijn op de cohesie (veiligheid, samenwerken en sfeer), de stijging grotendeels voortkomt uit de dimensie 'sfeer'. Het ervaren van succesbeleving kan positieve gevolgen hebben op de groepssfeer (Evans & Dion, 1991).

Er kan dus gesteld worden dat succesbeleving een middel kan zijn om de cohesie te doen laten verhogen. De stijging van de cohesie lijkt grotendeels hieraan te moeten worden toegeschreven. Eens te meer omdat de leerlingen redelijk uitgelaten waren toen ze (direct na de einduitvoering) de vragenlijst moesten invullen. Tijdens de einduitvoering ging vrijwel alles goed, tot verbazing van zowel leerling als docent. Het neerzetten van een geslaagde einduitvoering was het doel van elke individu. Een groep kan effectief samenwerken wanneer groepsleden op hetzelfde moment aan dezelfde groepsdoelen werken (Johnson & Johnson, 2008). Toen dit tijdens de einduitvoering het geval bleek te zijn, was de groepssfeer des te positiever na afloop.

Dat er tijdens deze interventie sprake was van succesbeleving, is voor een groot deel toe te schrijven aan de rol die de docent innam. Wanneer de leerlingen volledig zelfstandig dit proces hadden moeten voltooien, was er waarschijnlijk geen of minder sprake geweest van succesbeleving. De leerlingen uit de onderzoeksgroep hadden behoefte aan leiderschap om het proces tot een goed einde te brengen. Omdat zij nog onvoldoende uit eigen initiatief leiding konden nemen, heeft de docent deze taak op zich genomen. Hoewel dit in eerste instantie niet de bedoeling was, is gebleken dat leiderschap een belangrijk middel kan zijn om uiteindelijk de groepssfeer te verhogen. Een leider kan er voor zorgen dat een groep efficiënt werkt (Remmerswaal, 2009). In dit geval heeft de docent er als leider voor gezorgd dat de groep tot een geslaagd eindresultaat kwam.

Aanbevelingen

Het wordt aangeraden om deze interventievorm op meerdere klassen toe te passen, om zodoende een meer betrouwbare conclusie te kunnen verbinden aan de effecten van de DEMO-werkvorm. Op dit moment is het te ondoordacht om te concluderen dat deze werkvorm in dit kader de cohesie daadwerkelijk verhoogd, gezien de haken en ogen die aan het onderzoek zitten.

Het is duidelijk dat binnen deze werkvorm een aantal criteria tot uiting kunnen komen, die uiteindelijk positieve gevolgen kunnen hebben voor de groepscohesie. Belangrijk is dat bij een nieuwe uitvoering van dit traject, er sterk rekening wordt gehouden met factoren van buitenaf die het proces (en daarmee het resultaat) zouden kunnen beïnvloeden. Er moet sprake zijn van een duidelijke, vooruit bekeken planning qua lessen. Daarnaast is het beter om een iets ruimere tijdsperiode te nemen voor het traject. Er kan immers altijd sprake zijn van onvoorziene factoren, zoals afwezige leerlingen of lesuitval.

Wat duidelijk is gebleken, is dat de docent een belangrijke rol kan spelen in het groepsproces. De docent moet een actief begeleidende rol aannemen en de leerlingen sturen in het proces. Daarbij moet er aandacht zijn voor succesbeleving. Wanneer de leerlingen tijdens of aan het eind van het proces positieve ervaringen hebben met elkaar en met de taak, kan dit sfeerverhogend werken.

Met dank aan

- Peellandcollege Deurne en in het bijzonder de onderzoeksklas en controleklas voor de bereidheid mee te werken aan het onderzoek.
- Stagebegeleider Ingrid van Kaam en de rest van de gymsectie vanwege de open houding en flexibiliteit die ze hebben getoond tijdens de uitvoering van het onderzoek.
- Tineke Wulms (docente Fontys Sporthogeschool Eindhoven) voor de deskundige begeleiding van het praktijkonderzoek.

Bronnen

- Beemen, L. van (2006). *Ontwikkelingspsychologie*. Groningen: Noordhoff.
- Carron, A.V. & Hausenblas, H.A. (2005). *Group dynamics in sport*. Morgantown, West Virginia: Fitness Information Technology.
- Crone, E. (2008). *Het puberende brein*. Amsterdam: Prometheus.
- Evans, C.R. & Dion, K.L. (1991). *Small group research*. University of Toronto.
- Glass, J. S. & Benshoff, J. M. (2002). Facilitating group cohesion among adolescents through challenge course experiences. *Journal of experiential education*, 25(2), 268- 277.
- Johnson, D.W. & Johnson, F.P. (2008). *Groepsdynamica theorie en vaardigheden*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.
- Remmerswaal, J. (2009). *Handboek groepsdynamica*. Baarn: Nelissen.
- Wijsman, E. (2005). *Psychologie en sociologie*. Groningen: Noordhoff.

Bijlage I : Vragenlijst

Beste leerlingen,

Hieronder volgt de vragenlijst. Let op:

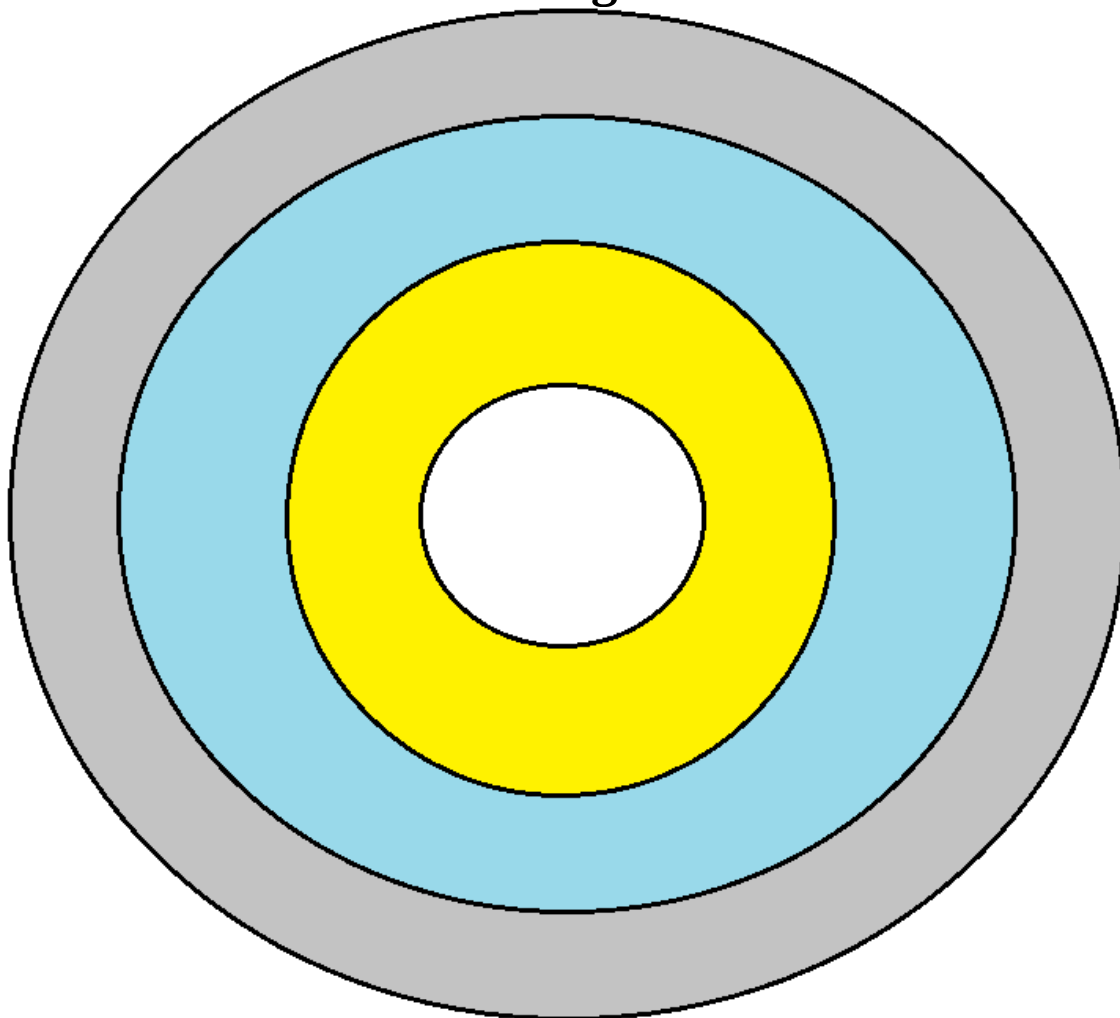
- Geen naam invullen
- Zo eerlijk mogelijk antwoorden
- Individueel, niet overleggen met anderen
- Graag bolletje inkleuren / aanvinken

nickname:

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens
1. Ik vind dat onze klas het onderling goed met elkaar kan vinden.	☐	☐	☐	☐
2. Als ik aan mijn eigen klas denk dan heb ik daar een goed gevoel over.	☐	☐	☐	☐
3. Ik vind het leuk om mijn klasgenoten te helpen.	☐	☐	☐	☐
4. Als we een opdracht krijgen, blijft iedereen met elkaar samenwerken tot de taak af is.	☐	☐	☐	☐
5. Ik voel me veilig in de klas.	☐	☐	☐	☐
6. Ik vind dat we elkaar in de klas goed aanmoedigen tijdens de les L.O.	☐	☐	☐	☐
7. Ik voel me geaccepteerd in de klas.	☐	☐	☐	☐
8. Ik vind het leuk om klasgenoten ook buiten schooltijd te zien.	☐	☐	☐	☐
9. Ik vind dat de meeste klasgenoten erg behulpzaam zijn.	☐	☐	☐	☐

Bedankt voor het invullen !

Sociogram



<i>Leerling 1</i>	<i>Leerling 6</i>	<i>Leerling 11</i>	<i>Leerling 16</i>	<i>Leerling 21</i>	<i>Leerling 26</i>
<i>Leerling 2</i>	<i>Leerling 7</i>	<i>Leerling 12</i>	<i>Leerling 17</i>	<i>Leerling 22</i>	<i>Leerling 27</i>
<i>Leerling 3</i>	<i>Leerling 8</i>	<i>Leerling 13</i>	<i>Leerling 18</i>	<i>Leerling 23</i>	<i>Leerling 28</i>
<i>Leerling 4</i>	<i>Leerling 9</i>	<i>Leerling 14</i>	<i>Leerling 19</i>	<i>Leerling 24</i>	
<i>Leerling 5</i>	<i>Leerling 10</i>	<i>Leerling 15</i>	<i>Leerling 20</i>	<i>Leerling 25</i>	

Zet je eigen naam centraal in de witte cirkel. Daarna zet je elke klasgenoot in een van de drie andere cirkels. Streep door wie je geplaatst hebt en zorg dat je niemand vergeet.

- **Gele cirkel:** namen met wie je in een gymles goed kunt samenwerken en dat ook graag wilt.
- **Blauwe cirkel:** namen met wie je opzich wel zou willen samenwerken en dat ook denkt redelijk te kunnen.
- **Grijze cirkel:** namen met wie je niet denkt te kunnen samenwerken en dit ook liever niet eens wilt proberen.

Je mag zelf weten hoeveel namen je in elke cirkel zet! Succes en bedankt voor 't invullen.

Bijlage III: Resultaten Vragenlijst

Onderzoeksgroep Voormeting

KLAS 4HC	#	Vr 1	Vr 2	Vr 3	Vr 4	Vr 5	Vr 6	Vr 7	Vr 8	Vr 9	GEM	SDV
1	Sanver	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2,8	0,4
2	FransKoen	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2,9	0,3
3	AliV.	3	3	2	3	3	3	3	2	3	2,8	0,4
4	Robvl	3	3	3	3	4	3	3	3	2	3,0	0,5
5	MiMar	2	2	2	2	4	2	3	3	3	2,6	0,7
6	RuudMillus	3	3	2	4	4	3	4	3	3	3,2	0,7
7	ThiesM	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2,9	0,3
8	JuulC.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
9	Royke	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
10	Nybor	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
11	CvdB	3	3	2	2	4	3	4	4	3	3,1	0,8
12	Ekmi	2	2	3	2	4	3	3	4	3	2,9	0,8
13	S.T.	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3,1	0,3
14	T. Eagle 07	2	2	3	3	3	3	3	3	4	2,9	0,6
15	Botje 007	4	4	3	3	4	3	4	3	3	3,4	0,5
16	Piet	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
17	Ster	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
18	Maan	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
19	Heuj	3	3	3	1	3	3	3	2	3	2,7	0,7
20	Hafvolle Surinaam	3	3	3	2	3	2	3	4	3	2,9	0,6
21	Swekker	3	3	2	2	3	2	4	3	3	2,8	0,7
22	Zeghetis	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2,9	0,3
23	Unkma1	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3,1	0,3
24	Unkvr1	3	3	3	2	4	3	3	2	3	2,9	0,6
25	Unkvr2	2	2	3	1	3	2	2	1	2	2,0	0,7
	totaal										2,9	0,3

Controlegroep Voormeting

KLAS 4HD	#	<i>Vr 1</i>	<i>Vr 2</i>	<i>Vr 3</i>	<i>Vr 4</i>	<i>Vr 5</i>	<i>Vr 6</i>	<i>Vr 7</i>	<i>Vr 8</i>	<i>Vr 9</i>	GEM .	SDV .
1	JandB	3	2	2	3	3	2	2	2	3	2,4	0,5
2	Heuy	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2,8	0,4
3	Aardappel Puree	4	4	3	3	4	2	4	4	3	3,4	0,7
4	Henkie	3	3	3	2	3	2	3	3	2	2,7	0,5
5	Herman van Veen	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2,9	0,3
6	Hans Klok	2	2	2	2	3	2	3	2	3	2,3	0,5
7	Hoi	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2,9	0,3
8	Varkentje	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
9	Constantijn IV	4	3	3	3	3	2	2	3	3	2,9	0,6
10	Megustav Trollenski	3	2	2	3	4	2	3	2	3	2,7	0,7
11	Pietje	2	2	3	2	1	2	3	3	3	2,3	0,7
12	Vis	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2,4	0,5
13	Ekiemedgn oj	2	2	2	3	3	4	3	2	2	2,6	0,7
14	Bijlage I	3	2	1	1	4	3	3	2	1	2,2	1,1
15	Chang the Chinees	2	1	1	1	3	1	3	2	1	1,7	0,9
16	Abed the Psycho	3	3	1	4	4	1	3	3	2	2,7	1,1
17	Ikke	2	2	2	2	1	2	3	3	3	2,2	0,7
18	Haai	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
19	Miauw	3	3	3	3	3	2	4	3	3	3,0	0,5
20	Leerling A	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2,9	0,3
21	Leerling B	3	3	3	3	3	2	3	3	3	2,9	0,3
22	Leerling C	3	3	2	3	4	3	4	3	3	3,1	0,6
23	Leerling D	3	3	3	2	4	2	3	3	3	2,9	0,6
24	Leerling E	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3,1	0,3
25	Leerling F	3	3	3	3	4	2	3	3	3	3,0	0,5
26	Leerling G	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2,8	0,4
27	Leerling H	3	3	3	2	3	2	3	2	3	2,7	0,5
28	Leerling I	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2,6	0,5
	<i>totaal</i>										2,7	0,7

Onderzoeksgroep Nameting

KLAS 4HC	#	Vr 1	Vr 2	Vr 3	Vr 4	Vr 5	Vr 6	Vr 7	Vr 8	Vr 9	GEM.	SDV.
1	Sanver	4	4	4	4	4	3	4	4	3	3,8	0,4
2	FransKoen	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2,8	0,4
3	AliV.	4	4	3	4	4	3	4	4	3	3,7	0,5
4	Robvl	4	4	3	4	4	3	4	4	3	3,7	0,5
5	MiMar	2	3	2	3	3	2	3	3	2	2,6	0,5
6	RuudMillus	4	4	3	4	4	3	4	4	3	3,7	0,5
7	ThiesM	4	4	3	3	4	3	4	4	3	3,6	0,5
8	JuulC.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
9	Royke	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
10	Nybor	2	3	3	2	3	2	4	3	2	2,7	0,7
11	CvdB	2	3	3	2	3	2	4	4	2	2,8	0,8
12	Ekmi	3	3	4	3	4	3	3	4	3	3,3	0,5
13	S.T.	3	4	3	4	3	3	4	4	3	3,4	0,5
14	T. Eagle 07	4	3	4	3	3	3	4	4	4	3,6	0,5
15	Botje 007	4	4	3	3	4	3	4	4	3	3,6	0,5
16	Piet	3	4	3	3	4	3	3	4	4	3,4	0,5
17	Ster	3	4	3	3	3	3	4	3	3	3,2	0,4
18	Maan	3	3	3	2	3	2	3	3	3	2,8	0,4
19	Heuj	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2,9	0,3
20	Hafvolle Surinaam	4	3	3	3	3	3	3	4	3	3,2	0,4
21	Swekker	3	4	3	3	3	3	4	4	3	3,3	0,5
22	Zeghetis	4	4	3	3	3	3	3	4	3	3,3	0,5
23	Unkma1	4	3	3	3	4	3	4	3	3	3,3	0,5
24	Unkvr1	2	2	3	1	3	3	4	3	1	2,4	1,0
25	Unkvr2	4	3	3	2	3	2	2	2	2	2,6	0,7
	totaal										3,2	0,4

Controlegroep Nameting

KLAS 4HD	#	<i>Vr 1</i>	<i>Vr 2</i>	<i>Vr 3</i>	<i>Vr 4</i>	<i>Vr 5</i>	<i>Vr 6</i>	<i>Vr 7</i>	<i>Vr 8</i>	<i>Vr 9</i>	GEM .	SDV .
1	JandB	2	2	2	3	3	3	2	2	3	2,4	0,5
2	Heuy	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
3	Aardappel Puree	4	4	3	3	4	3	4	4	3	3,6	0,5
4	Henkie	3	3	3	2	2	2	3	2	2	2,4	0,5
5	Herman van Veen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
6	Hans Klok	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2,3	0,5
7	Hoi	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
8	Varkentje	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
9	Constantijn IV	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3,1	0,3
10	Megustav Trollenski	3	2	2	3	4	2	3	2	3	2,7	0,7
11	Pietje	2	2	2	2	1	2	3	3	2	2,1	0,6
12	Vis	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2,6	0,5
13	Ekiemedgno j	2	3	2	3	3	3	3	2	2	2,6	0,5
14	Bijlage I	3	2	1	1	4	3	3	2	2	2,3	1,0
15	Chang the Chinees	2	1	1	1	2	1	3	2	2	1,7	0,7
16	Abed the Psycho	3	3	3	4	4	2	3	3	2	3,0	0,7
17	Ikke	2	2	3	2	3	3	3	3	3	2,7	0,5
18	Haai	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3,1	0,3
19	Miauw	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3,1	0,3
20	Leerling A	2	3	4	2	3	2	3	3	2	2,7	0,7
21	Leerling B	2	3	3	2	3	2	3	3	2	2,6	0,5
22	Leerling C	3	3	2	3	4	3	4	3	3	3,1	0,6
23	Leerling D	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3,1	0,3
24	Leerling E	3	3	4	3	4	3	3	3	3	3,2	0,4
25	Leerling F	3	3	4	3	4	2	3	3	3	3,1	0,6
26	Leerling G	3	3	2	3	3	2	2	3	2	2,6	0,5
27	Leerling H	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2,0	0,0
28	Leerling I	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	0,0
	<i>totaal</i>										2,8	0,4

Bijlage IV : Uitwerkingen interventies

LES 1 : MINI DEMO

Klas:	4HC	Aantal lln:	28
Datum:	28-03-2013 (theorieles)	Docent:	Ingrid van Kaam

Lijst van criteria (vetgedrukt=centraal staand)
1. Het hebben van een gezamenlijk doel → leerlingen krijgen informatie over einddoel en werken verder al de eerste keer samen in deze groepsformaties. 2. Fysieke interactie 3. Succesbeleving 4. Nemen van perspectief / leiderschap → eerste fase van leiderschap en nemen van perspectief ontstaat. Wie neemt het voortouw in het groepje? 5. Onderlinge acceptatie → eerste fase van acceptatie/vertrouwen is constateren wie je groepsgenoten zijn en hiermee omgaan (=ook 'accepteren' met wie je moet samenwerken).
Beginsituatie
<i>Motorisch:</i> de leerlingen zijn allen in staat deel te nemen aan het oefenproces. <i>Cognitief:</i> leerlingen zijn in staat de informatie tot zich te nemen. Vervolgens moeten zij gezamenlijk kunnen overleggen/discussieren m.b.t. de opdracht en hun toegewezen taak. <i>Sociaal-emotioneel:</i> groepjesvorming in de klas, sommigen moeilijk te motiveren, weinig sprake van samenhang binnen de klas.
Doelstellingen
<i>Motorisch:</i> geen doelstelling (theorieles). <i>Cognitief:</i> leerlingen weten wat de bedoeling en planning is m.b.t. dit DEMO-traject. Ze denken verder na over de inrichting ervan (klein verband: groepjes per onderdeel, groot verband: gehele klas/organisatie). Zij zetten per groepje hun (eerste) ideeën zo concreet mogelijk op papier. <i>Sociaal-emotioneel:</i> leerlingen hebben eerste overleg gehad binnen hun groepje, en brainstormen over mogelijkheden m.b.t. hun toegewezen onderdeel. Verder zijn de vetgedrukte criteria tevens te noemen als doelstellingen op sociaal emotioneel niveau.

Activiteiten en lesorganisatie	Tekening organisatie en materiaal
<i>Inleiding:</i> - PP-presentatie Mini DEMO. <i>Kern:</i> - Leerlingen krijgen groepsindeling te horen en gaan hierin aan de slag (vier groepen). - Benoemen/afspraken maken m.b.t. redacteur (noteren voortgang) - Benoemen/afspraken maken m.b.t. choreografen (leiders groepjes). - <i>Zelfstandig begin maken met uitwerken bedoeling onderdeel.</i> * Drie leerlingen moeten vragenlijst en sociogram nog invullen (individueel in een gesloten tussenruimte).	<i>Afsluiting:</i> Voortgang inleveren bij redacteurs en docent. <i>Materiaal:</i> - Papier en pennen - Powerpoint presentatie & demo-mapje. <i>Leerkrachtgedrag:</i> Docent gebruikt deze eerste les vanaf het begin directe instructie. Wanneer het kader duidelijk is gemaakt, alsmede de groepjes, begeeft de docent zich meer naar de achtergrond. Er wordt een actief begeleidende rol aangenomen. Docent helpt door vragen te beantwoorden en wanneer nodig groepjes te sturen. Hiervoor geldt: niet te snel, geef ze eerst ruim de tijd om gezamenlijk tot oplossingen te komen.

Evaluatie interventie les I																																	
<i>Bij de evaluatie wordt het GLOOT-model doorlopen/toegepast.</i> Gedrag Leerlingen waren niet allen enthousiast te horen over een DEMO. Voornamelijk dames wel, maar merendeel jongens minder. Dit uitte zich in desinteresse, maar dit veranderde in positieve zin toen duidelijk werd dat er een cijfer aan vast zou hangen en iedereen zijn eigen verantwoordelijkheden zou hebben. Bij het horen van de groepsindeling was er bij sommigen weer even een dipje, waardoor bijv. groep dans iets sneller van start ging dan bijv. groep acro. Leerlingen zijn gestimuleerd doordat werd gemeld dat aan einde les van elk groepje concreet papierwerk werd verwacht. Leerlingenkenmerken Leerlingen zijn sociaal (in deze klas tenminste) al niet zo sterk, en dit werd nog maar eens benadrukt toen de groepjes duidelijk werden. Er was te zien dat bepaalde leerlingen zich niet op het gemak voelde, en in elk groepje was het een tijdje afwachten wie het voortouw ging nemen en wie op de achtergrond zou verdwijnen. Stimulatie van lesgever gaf sommigen net dat duwtje in de juiste richting. Definitief toen lesgever groepjes rondging om 'choreografen' aan te stellen (zgn. eindverantwoordelijke per groepje). Hierdoor werden leerlingen gedwongen initiatief te nemen. Omgevingskenmerken De omgeving was een theorielokaal, waardoor omstandigheden goed waren om duidelijk uitleg te geven m.b.t. het programma. Daarnaast konden leerlingen hierna in groepjes gaan samen zitten en zich met hun eigen taak/proces bezighouden. Er was dus geen sprake van allerlei afleiding zoals aanwezig gymmateriaal etc. De PowerPoint die gebruikt werd bleek een handig hulpmiddel, ook omdat leerlingen er graag even op wilden terugkijken hoeveel seconden/maten ze hadden om te vullen.	Onderwijsgevende kenmerken Nadat eerst een strikt docentgestuurde uitleg kwam (met de PP presentatie), werden de leerlingen na bekendmaking vrij gelaten om in hun groepje te gaan brainstormen. Lesgever nam een meer op de achtergrond staande rol aan en liep zo nu en dan de groepjes langs om vorderingen van de taak en het groepsproces te constateren. Deze rol veranderde even toen bleek dat initiatief nemen niet was weggelegd voor veel van de leerlingen. Er werd per groepje een choreograaf benoemd, maar daar werd bijgezegd dat niemand stil weg kon kruipen omdat van iedereen een actieve groepshouding wordt verwacht. Taakkenmerken Leerlingen werden eerst ingelicht over de verschillende taken, waarna ze ook daadwerkelijk een taak en dus verantwoordelijkheid kregen toebedeeld. Het leek over het algemeen een beetje alsof leerlingen dachten: 'we zien het wel, nog tijd genoeg'. Maar dit werd gelijk door lesgever de kop in gedrukt en benoemd als valkuil. Als extra stimulans werd benadrukt dat bij einde les van elk groepje resultaten op papier werden verwacht. Na deze handelingen was elk groepje daadwerkelijk actief bezig en kwamen er ook aardig wat goede ideeën uitgewerkt op papier binnen. EXTRA: groepsindeling <table border="0"> <tr> <td><u>Begin-/Einddans:</u></td> <td><u>Acrogym:</u></td> </tr> <tr> <td>Leerling 21</td> <td>Leerling 18</td> </tr> <tr> <td>Leerling 12 (CH)</td> <td>Leerling 6</td> </tr> <tr> <td>Leerling 7</td> <td>Leerling 5</td> </tr> <tr> <td>Leerling 11</td> <td>Leerling 17</td> </tr> <tr> <td>Leerling 13</td> <td>Leerling 10</td> </tr> <tr> <td>Leerling 8</td> <td>Leerling 4 (CH)</td> </tr> <tr> <td>Leerling 25</td> <td>Leerling 16</td> </tr> </table> <table border="0"> <tr> <td><u>Trampoline:</u></td> <td><u>Improvisatie:</u></td> </tr> <tr> <td>Leerling 15</td> <td>Leerling 24</td> </tr> <tr> <td>Leerling 23 (CH)</td> <td>Leerling 28</td> </tr> <tr> <td>Leerling 1</td> <td>Leerling 2</td> </tr> <tr> <td>Leerling 3</td> <td>Leerling 27</td> </tr> <tr> <td>Leerling 14</td> <td>Leerling 22</td> </tr> <tr> <td>Leerling 19</td> <td>Leerling 20 (CH)</td> </tr> <tr> <td>Leerling 9</td> <td>Leerling 26</td> </tr> </table> <u>Redacteur:</u> Leerling 21	<u>Begin-/Einddans:</u>	<u>Acrogym:</u>	Leerling 21	Leerling 18	Leerling 12 (CH)	Leerling 6	Leerling 7	Leerling 5	Leerling 11	Leerling 17	Leerling 13	Leerling 10	Leerling 8	Leerling 4 (CH)	Leerling 25	Leerling 16	<u>Trampoline:</u>	<u>Improvisatie:</u>	Leerling 15	Leerling 24	Leerling 23 (CH)	Leerling 28	Leerling 1	Leerling 2	Leerling 3	Leerling 27	Leerling 14	Leerling 22	Leerling 19	Leerling 20 (CH)	Leerling 9	Leerling 26
<u>Begin-/Einddans:</u>	<u>Acrogym:</u>																																
Leerling 21	Leerling 18																																
Leerling 12 (CH)	Leerling 6																																
Leerling 7	Leerling 5																																
Leerling 11	Leerling 17																																
Leerling 13	Leerling 10																																
Leerling 8	Leerling 4 (CH)																																
Leerling 25	Leerling 16																																
<u>Trampoline:</u>	<u>Improvisatie:</u>																																
Leerling 15	Leerling 24																																
Leerling 23 (CH)	Leerling 28																																
Leerling 1	Leerling 2																																
Leerling 3	Leerling 27																																
Leerling 14	Leerling 22																																
Leerling 19	Leerling 20 (CH)																																
Leerling 9	Leerling 26																																
Afwezig tijdens deze les: Leerling 6 Leerling 14 Leerling 7 Leerling 27	Extra zaken: • Voormeting vandaag nog individueel ingevuld door 'achterblijvers' Leerling 28, Leerling 21 en Leerling 11. • Leerling 21 heeft zelf initiatief genomen m.b.t. het zijn van redacteur. • Leerling 23 en Leerling 20 namen zelf initiatief als choreograaf, Leerling 12 na enig aandringen ook. Bij acrogym is willekeurig iemand gekozen (Leerling 4) bij gebrek aan initiatief.																																

LES 2 : MINI DEMO

Klas:	4HC	Aantal lln:	28
Datum:	04-04-2013 (oefenles I)	Docent:	Ingrid van Kaam

Lijst van criteria (vetgedrukt=centraal staand)
1. Het hebben van een gezamenlijk doel 2. Fysieke interactie 3. Succesbeleving → de groepjes zijn momenteel bezig te inventariseren welke leerling welke vaardigheden wel/niet kan uitvoeren en stellen a.d.h.v. die gegevens de inrichting van hun act samen. Leerlingen laten doen wat ze wél kunnen, niet wat ze níet kunnen. 4. Nemen van perspectief / leiderschap → leiderschap en perspectief nemen ontwikkelen zich verder. Wie neemt het voortouw in het groepje tijdens oefenen/ontwikkelen ideeën? En wie neemt in klassenverband het voortouw m.b.t. regelen en organiseren? 5. Onderlinge acceptatie → nog niet alle leerlingen zijn gewend of op hun gemak in het groepje waarin zij geplaatst zijn. Accepteren van de groepsgenoten en vertrouwen in de samenwerking zijn daarom vooral in de eerste fase heel belangrijk.
Beginsituatie
<i>Motorisch:</i> de leerlingen kunnen allen deelnemen, acts moeten nog verder ontwikkeld worden voordat zij geoefend kunnen worden. <i>Cognitief:</i> leerlingen kunnen gezamenlijk overleggen/discussieren m.b.t. de opdracht en hun toegewezen taak en zouden ideeën moeten kunnen overbrengen op klasgenoten. <i>Sociaal-emotioneel:</i> groepjesvorming in de klas, sommigen moeilijk te motiveren, weinig sprake van samenhang binnen de klas. Acceptatie van groepssamenstelling nog in volle gang.
Doelstellingen
<i>Motorisch:</i> zoveel mogelijk afronden ideeën, in gunstigste scenario al één act oefenen. <i>Cognitief:</i> leerlingen houden zich bezig met inrichting act, mogelijkheden m.b.t. zaal en materiaal, houden rekening met mogelijke probleemsituaties. <i>Sociaal-emotioneel:</i> leerlingen overleggen in het groepje en werken toe naar resultaat. Ook belangrijk dat overleg tussen de groepjes plaats vindt, niet enkel binnen de groepjes.

Activiteiten en lesorganisatie	Materiaal en leerkrachtgedrag
<i>Inleiding:</i> - Snelle opstart, waarbij gezegd wordt dat ideeën vandaag rond moeten zijn. Wanneer groepje al wil oefenen, aangeven zodat gehele klas mee luistert. <i>Kern:</i> - In groepjes bij elkaar zitten, ideeën opschrijven en concretiseren. - Bekijken mogelijkheden materiaal en zaal, in overleg met lesgever. - Wanneer mogelijk: oefenen act die als eerst de gelegenheid ziet.	<i>Afsluiting:</i> Voortgang inleveren bij redacteurs en docent. <i>Materiaal:</i> - Papier en pennen . - Powerpoint presentatie & demo-mapje. - Eventueel materiaal op aanvraag van groepschoreografen. <i>Leerkrachtgedrag:</i> Docent geef in inleiding het ‘kader’ van de les aan, wat is de bedoeling? Hierna neemt lesgever een afwachende rol aan om het proces te bekijken. Wel loopt lesgever minstens tweemaal alle groepjes langs om even het proces van dichtbij mee te krijgen en eventuele problemen te tackelen.

Evaluatie interventie les II	
<i>Bij de evaluatie wordt het GLOOT-model doorlopen/toegepast.</i> Gedrag Het gedrag van de leerlingen en vooral de groepjes verschilde in grote mate. Sommigen hebben de hele les enkel pen en papier gebruikt, terwijl andere groepjes juist direct met materiaal aan de slag wilden. Improvisatiegroepje wilde iets met basketballen uitproberen. Toen ze hier toestemming voor kregen veranderde dit oefenen al snel in doelloos werpen op de basket. Leerlingenkenmerken Sommige leerlingen hebben nog moeite zichzelf een plaats te geven binnen hun groepje. Dit uit zich door inactief gedrag (kortweg: zitten op de bank en niets doen). Groepsleden lijken elkaar niet te kunnen of willen corrigeren in dit opzicht. Karaktertrekken van leerlingen worden binnen de groepjes snel duidelijk m.b.t. het nemen van initiatief en het 'doordringen' van persoonlijke ideeën. Omgevingskenmerken De omgeving was een gymzaal, waardoor omstandigheden minder makkelijk waren om zonder afleiding het papierwerk af te ronden. Dit kwam uiteindelijk ook naar voren, toen groepje improvisatie met basketballen wilde werken. In plaats van hun ideeën oefenen, gingen ze op basket gooien en het vervelende was dat ook enkele leerlingen van het groepje minitrampoline hierin meegingen en dus hun eigen taak lieten liggen. Het groepje dansen kon verder niet zo goed doorwerken doordat de trampolinesituatie werd opgebouwd en hun ruimte dus beperkt werd.	Onderwijsgevende kenmerken Lesgever nam een meer op de achtergrond staande rol aan en liep zo nu en dan de groepjes langs om vorderingen van de taak en het groepsproces te constateren. Deze rol veranderde even toen het ongewenste gedrag met de basketballen zich voor deed. Groepje improvisatie is persoonlijk aangesproken en gewezen op verantwoordelijkheid. De basketballen zijn bewust niet weggehaald, omdat lesgever graag wou zien hoe de lln. hiermee omgingen nadat zij werden gewezen op hun taak. Taakkenmerken Binnen de groepjes was veel verschil m.b.t. het omgaan met de groepstaak. Sommigen zijn heel veel met de opdracht bezig, sommigen lijkt het niets te interesseren. Hieronder overzicht per leerling, voor zover 'zichtbaar': D: Leerling 21: probeert regelen, maar zelf moeite met dansen. D: Leerling 12: neemt veel initiatief, samen met Tirza. D: Leerling 7: volgend type, doet actief mee. D: Leerling 13: volgend type, doet actief mee. D: Leerling 11: afwezig. D: Leerling 8: neemt veel initiatief, samen met Robyn. D: Leerling 25: volgend type, doet actief mee. A: Leerling 18: neemt initiatief, overlegt en doet schrijfwerk. A: Leerling 6: neemt initiatief, denkt na over inrichting act. A: Leerling 5: volgend type, doet actief mee. A: Leerling 17: volgend type, doet actief mee. A: Leerling 10: geen initiatief, inactieve houding. A: Leerling 4: geen initiatief, inactieve houding. A: Leerling 16: geen initiatief, inactieve houding. T: Leerling 15: afwisseling initiatief /ongewenst basketbal. T: Leerling 23: neemt veel initiatief, soms met Imre/Rob. T: Leerling 1: afwisseling initiatief /ongewenst basketbal. T: Leerling 3: volgend type, doet actief mee. T: Leerling 14: niet op gemak in groepje, inactieve houding. T: Leerling 19: niet met taak bezig, ongewenst basketbal. T: Leerling 9: volgend type, doet actief mee. I: Leerling 24: afwisseling initiatief /ongewenst basketbal. I: Leerling 28: geen initiatief, ongewenst basketbal. I: Leerling 2: volgend type, maar ook ongewenst basketbal. I: Leerling 26: volgend type, wisselt actief/inactief. I: Leerling 22: afwezig. I: Leerling 20: afwisseling initiatief nemen/inactief. I: Leerling 27: volgend type, wisselt actief/inactief.
Afwezig tijdens deze les: Leerling 11 Leerling 22 Vorderingen groepjes - Dans: dit groepje heeft onder leiding van leerling 12 en leerling 8 goed geoefend. Ze hebben moeite met het verzinnen van een 'dans op maat', maar doen erg hun best. Niemand in dit groepje is inactief. - Acro: enkel met papierwerk bezig geweest. Weinig resultaten zichtbaar, er is ook geen samenhang in dit groepje. Paar leerlingen proberen het wel, anderen doen totaal niets.	Vorderingen groepjes: - Trampoline: snel gevorderd, konden al oefenen met gehele klas en dat verliep redelijk goed. Nadat dit gedaan was, leek het alsof dit groepje vond dat hun 'taak erop zat' en begon inactieve houding of ongewenst gedrag met basketbal. - Improvisatie: zetten wel dingen op papier, maar vroegen vrij snel om basketballen. Hier is niet of nauwelijks mee geoefend, maar enkel mee gegooid op basket. Vervelend was dat ze met dit gedrag lln. uit andere groepjes van hun taak hielden en betrokken in dit ongewenst gedrag.

LES 3 : MINI DEMO

Klas:	4HC	Aantal lln:	28
Datum:	08-04-2013 (oefenles II)	Docent:	Ingrid van Kaam

Lijst van criteria (vetgedrukt=centraal staand)
1. Het hebben van een gezamenlijk doel. 2. Fysieke interactie → we gaan steeds meer oefenen, leerlingen moeten bewegen onderling op elkaar afstemmen om tot een georganiseerd geheel te komen. 3. Succesbeleving → de groepjes zijn momenteel bezig te inventariseren welke leerling welke vaardigheden wel/niet kan uitvoeren en stellen a.d.h.v. die gegevens de inrichting van hun act samen. 4. Nemen van perspectief / leiderschap → leiderschap en perspectief nemen ontwikkelen zich verder. Wie neemt het voortouw in het groepje tijdens oefenen/ontwikkelen ideeën? En wie neemt in klassenverband het voortouw m.b.t. regelen en organiseren? 5. Onderlinge acceptatie → nog niet alle leerlingen zijn gewend of op hun gemak in het groepje waarin zij geplaatst zijn. Accepteren van de groepsgenoten en vertrouwen in de samenwerking zijn daarom vooral in de eerste fase heel belangrijk.
Beginsituatie
<i>Motorisch:</i> de leerlingen kunnen allen deelnemen, acts moeten nog verder ontwikkeld worden voordat zij geoefend kunnen worden. <i>Cognitief:</i> leerlingen kunnen gezamenlijk overleggen/discussieren m.b.t. de opdracht en hun toegewezen taak en zouden ideeën moeten kunnen overbrengen op klasgenoten. <i>Sociaal-emotioneel:</i> groepjesvorming in de klas, sommigen moeilijk te motiveren, weinig sprake van samenhang binnen de klas. Acceptatie van groepssamenstelling nog in volle gang.
Doelstellingen
<i>Motorisch:</i> afronden ideeën, oefenen minimaal 1 act, wanneer mogelijk al 2. <i>Cognitief:</i> leerlingen houden zich bezig met inrichting act, mogelijkheden m.b.t. zaal en materiaal, houden rekening met mogelijke probleemsituaties. <i>Sociaal-emotioneel:</i> leerlingen overleggen in het groepje en werken toe naar resultaat. Ook belangrijk dat overleg tussen de groepjes plaats vindt, niet enkel binnen de groepjes.

Activiteiten en lesorganisatie	Materiaal en leerkrachtgedrag
<i>Inleiding:</i> - Snelle opstart, waarbij gezegd wordt dat de ideeën nu concreet moeten worden omgezet in oefenmomenten. - Zoden aan de dijk zetten, want maar 40 minuten les. <i>Kern:</i> - In groepjes bij elkaar zitten, ideeën zo concreet mogelijk afronden. - Oefenen act die daar als eerste klaar voor is, eventueel meer dan één act.	<i>Afsluiting:</i> Voortgang inleveren bij redacteurs en docent. <i>Materiaal:</i> - Papier en pennen . - Powerpoint presentatie & demo-mapje. - Materiaal op aanvraag van groepschoreografen. <i>Leerkrachtgedrag:</i> Docent geef in inleiding het ‘kader’ van de les aan, wat is de bedoeling? Hierna neemt lesgever een afwachende rol aan om het proces te bekijken. Docent geeft lichte stimulatie om wanneer mogelijk zo snel mogelijk over te gaan naar oefenmomenten.

Evaluatie interventie les III	
<i>Bij de evaluatie wordt het GLOOT-model doorlopen/toegepast.</i> Gedrag Het gedrag van de leerlingen en vooral de groepjes verschilde wederom. Vooral lastig was het groepje van de trampoline, zij hebben immers vorige les (goed) geoefend en het leek dat ze vonden dat hun taak er hierdoor op zat. Lesgever heeft vragenderwijs geprobeerd te stimuleren tot andere taken, zoals kleding, overgangen, helpen andere groepjes. Toch verliep dit moeizaam. Leerlingenkenmerken Sommige leerlingen blijven moeite hebben met de groepssamenstelling. Dit uit zich door inactief gedrag (kortweg: zitten op de bank en niets doen). Groepjes lijken zich nog niet ten volle te beseffen dat de tijd schaars is en staan niet uit zichzelf te springen om 'de eerste te zijn' die de klas bijeen roept om gezamenlijk te oefenen. Uiteindelijk was de tijd te kort om nog gezamenlijk met klas te oefenen, dus zijn ze vooral bezig geweest met afronden groepsideeën. Omgevingskenmerken De omgeving was een gymzaal, leerlingen werden gestimuleerd om snel over te gaan tot oefenen. Ze waren vrij om materiaal te pakken en alvast na te denken over de plaatsing van dat materiaal tijdens de uiteindelijke uitvoering. Toch is te merken dat het beter is om eerst voor 100% het idee op papier te zetten en te controleren, voordat leerlingen met materiaal aan de slag moeten. Opnieuw zijn sommige leerlingen meer ongewenst met materiaal aan het spelen, dan dat ze met hun taak bezig zijn.	Onderwijsgevende kenmerken Lesgever nam een meer op de achtergrond staande rol aan, maar benadrukte wel vanaf het begin dat er z.s.m. moest worden over gegaan naar concreet oefenen met materiaal. Nadat opnieuw verveeld werd met basketballen, sprong lesgever even in en gaf aan dat basketballen vanaf nu enkel gebruikt mochten worden door groepje improvisatie en dat er niet door de basket mocht worden gegooit. Alleen dus trucs oefenen, zoals ze ook van plan zijn in de einduitvoering. Taakkenmerken Groepjes lijken nog niet allemaal te beseffen dat er niet heel lang meer tijd is om te oefenen, en zijn daardoor nog niet zodanig actief dat het proces in een stroomversnelling verloopt: D: Leerling 21: probeert regelen, maar zelf moeite met dansen. D: Leerling 12: neemt veel initiatief, samen met Tirza. D: Leerling 7: volgend type, doet actief mee. D: Leerling 13: volgend type, doet actief mee. D: Leerling 11: afwachtend type, moeite met aarden in groepje. D: Leerling 8: neemt veel initiatief, samen met Robyn. D: Leerling 25: volgend type, doet actief mee. A: Leerling 18: neemt initiatief, overlegt en doet schrijfwerk. A: Leerling 6: neemt initiatief, denkt na over inrichting act. A: Leerling 5: afwezig. A: Leerling 17: volgend type, doet actief mee. A: Leerling 10: geen initiatief, lijkt moeite hebben met groepje. A: Leerling 4: geen initiatief, inactieve houding. A: Leerling 16: meer actie dan vorige les, nog altijd half werk. T: Leerling 15: weinig uitgevoerd, 'taak zat erop'. T: Leerling 23: vooral individueel bezig met sprongen oefenen. T: Leerling 1: afwisseling indiv. springen/ongewenst basketbal. T: Leerling 3: geen initiatief genomen tijdens deze les. T: Leerling 14: niet op gemak in groepje, inactieve houding. T: Leerling 19: niet met taak bezig, ongewenst basketbal. T: Leerling 9: volgend type, doet actief mee. I: Leerling 24: veel initiatief genomen, samen met Simon. I: Leerling 28: geen initiatief, ongewenst basketbal. I: Leerling 2: volgend type, maar ook ongewenst basketbal. I: Leerling 26: volgend type, wisselt actief/inactief. I: Leerling 22: afwachtend type, weinig eigen inbreng. I: Leerling 20: veel initiatief genomen, samen met Alex. I: Leerling 27: volgend type, wisselt actief/inactief.
Afwezig tijdens deze les: Leerling 5 Vorderingen groepjes - Dans: wederom goed actief geoefend. Aardige vorderingen, begin volgende les kan er geoefend worden. - Acro: groepje lijkt nog altijd niet samen te willen/kunnen werken. Er komen weinig ideeën uit, men zit voornamelijk met papierwerk. Lopen allerminst op schema.	Vorderingen groepjes: - Trampoline: vorige les geoefend, deze les vrijwel niets uitgevoerd. Geprobeerd te stimuleren om andere groepstaken op zich te nemen, maar kwam weinig tot uiting tijdens deze les. - Improvisatie: meer dan vorige les geoefend met basketballen, onder meer door druk/maatregelen van docent. Splitsing leerling 20 en leerling 24 waren actief bezig met opdracht, rest nog altijd 'maar wat gooien' met ballen.

LES 4 : MINI DEMO

Klas:	4HC	Aantal lln:	28
Datum:	15-04-2013 (oefenles III)	Docent:	Ingrid van Kaam

Lijst van criteria (vetgedrukt=centraal staand)
1. Het hebben van een gezamenlijk doel → (kleine) groepsprocessen komen steeds meer samen in het grote geheel. Leerlingen moeten gezamenlijk oefenen en naar een eindresultaat toewerken. 2. Fysieke interactie → we gaan steeds meer oefenen, leerlingen moeten bewegen onderling op elkaar afstemmen om tot een georganiseerd geheel te komen. 3. Succesbeleving 4. Nemen van perspectief / leiderschap → leiderschap en perspectief nemen ontwikkelen zich verder. Wie neemt het voortouw in het groepje tijdens oefenen/ontwikkelen ideeën? En wie neemt in klassenverband het voortouw m.b.t. regelen en organiseren? 5. Onderlinge acceptatie → nog niet alle leerlingen zijn gewend of op hun gemak in het groepje waarin zij geplaatst zijn. Accepteren van de groepsgenoten en vertrouwen in de samenwerking zijn daarom vooral in de eerste fase heel belangrijk.
Beginsituatie
<i>Motorisch:</i> de leerlingen kunnen allen deelnemen, alle acts moeten in principe op dit moment oefenbaar zijn. <i>Cognitief:</i> leerlingen kunnen gezamenlijk overleggen/discussieren m.b.t. de opdracht en hun toegewezen taak en zouden ideeën moeten kunnen overbrengen op klasgenoten. <i>Sociaal-emotioneel:</i> groepjesvorming in de klas, sommigen moeilijk te motiveren, weinig sprake van samenhang binnen de klas. Acceptatie van groepssamenstelling nog in volle gang.
Doelstellingen
<i>Motorisch:</i> afronden ideeën, elke act moet in principe klaar zijn om te oefenen. <i>Cognitief:</i> leerlingen helpen elkaar met het geheel, komen met initiatief en discussiëren over relevante factoren van het proces. <i>Sociaal-emotioneel:</i> leerlingen overleggen in het groepje en werken toe naar resultaat. Steeds meer sprake van overleg tussen de groepjes plaats vindt, niet enkel meer binnen de groepjes.

Activiteiten en lesorganisatie	Materiaal en leerkrachtgedrag
<i>Inleiding:</i> - Snelle opstart, direct eerste oefenmoment pakken. - Zoden aan de dijk zetten, want maar 40 minuten les. <i>Kern:</i> - In groepjes bij elkaar zitten, ideeën zo concreet mogelijk afronden. - Oefenen act die daar als eerste klaar voor is, eventueel meer dan één act.	<i>Afsluiting:</i> Voortgang inleveren bij redacteurs en docent. <i>Materiaal:</i> - Papier en pennen . - Powerpoint presentatie & demo-mapje. - Materiaal op aanvraag van groepschoreografen. <i>Leerkrachtgedrag:</i> Docent geeft aan dat er direct geoefend moet worden in kalssenverband. Hierna neemt lesgever een afwachterende rol aan om het proces te bekijken. Docent geeft lichte stimulatie om het oefenproces niet te laten stilvallen. Ook gezien de korte lestijd, die toch zo goed mogelijk moet worden gebruikt.

Evaluatie interventie les IV	
<i>Bij de evaluatie wordt het GLOOT-model doorlopen/toegepast.</i> Gedrag Direct begonnen met begindans oefenen. Verliep in het begin moeizaam omdat sommigen het blijkbaar ‘spannend’ vonden om te dansen en daardoor vervelend gedrag gingen vertonen. Toen op het laatst nog even improvisatieact geoefend werd, was de aandacht niet meer goed genoeg zodat er echt op een goede manier geoefend werd. Leerlingen weten nu alleen waar ze moeten staan, nog niet wat ze moeten doen. Leerlingenkenmerken Zoals verteld, sommige leerlingen weigeren zich even te concentreren en even te luisteren wanneer klasgenoten iets willen aanleren (zoals bij dansen). Zij trekken anderen in dit gedrag mee, waardoor het al snel rumoerig wordt. Er gaat in dat geval veel tijd zitten in het weer opnieuw rustig krijgen van de leerlingen, zeker als de docent op de achtergrond blijft en niet ingrijpt. Zes leerlingen afwezig i.v.m. uitwisseling Italië / Polen. Omgevingskenmerken De omgeving was een gymzaal, leerlingen werden gestimuleerd om snel over te gaan tot oefenen. Er ging teveel tijd zitten in het aanwijzen van de plaatsen van elke leerling, voordat er daadwerkelijk over kon worden gegaan op oefenen. Buiten dit was het ook niet handig dat de beamer (met muziek) niet goed werkte, waardoor de muziek zo nu en dan haperde of stilviel. Vooral met dansen werkt dit niet bevorderend..	Onderwijsgevende kenmerken Lesgever nam een meer op de achtergrond staande rol aan, maar benadrukte wel vanaf het begin dat er z.s.m. moest worden over gegaan naar concreet oefenen. M.b.t. het aanwijzen van plaatsen waar leerlingen moesten staan: docent heeft aangegeven tegenover choreografen dat dit sneller moest gebeuren, heeft verder ook enkele malen de klas tot stilte gemaand, wanneer het echt langer duurde dan een minuut (na bij wijze van spreke elk danspasje). Taakkenmerken Voornamelijk in klassenverband bezig geweest, docent heeft aangegeven dat uitwerken ideeën per groepje nu huiswerk is en er in de les gezamenlijk geoefend moet worden. D: Leerling 21: op uitwisseling. D: Leerling 12 : dans aangeleerd samen met Tirza. D: Leerling 7: mee geoefend, kon eigen dans zelf niet zo goed. D: Leerling 13: op uitwisseling. D: Leerling 11: mee geoefend, kon eigen dans zelf niet zo goed. D: Leerling 8: dans aangeleerd samen met Tirza. D: Leerling 25: mee geoefend, kon eigen dans zelf niet zo goed. A: Leerling 18: actief meegedaan met dans oefenen. A: Leerling 6: actief meegedaan met dans oefenen. A: Leerling 5: op uitwisseling. A: Leerling 17: op uitwisseling. A: Leerling 10: minimaal meegedaan met oefenen. A: Leerling 4: minimaal meegedaan met oefenen. A: Leerling 16: op uitwisseling. T: Leerling 15: redelijk geoefend, wel tussendoor veel afgeleid. T: Leerling 23: redelijk geoefend, wel tussendoor veel afgeleid. T: Leerling 1: redelijk geoefend, wel tussendoor veel afgeleid. T: Leerling 3: minimaal meegedaan met oefenen. T: Leerling 14: minimaal meegedaan met oefenen. T: Leerling 19: redelijk geoefend. T: Leerling 9: redelijk geoefend. I: Leerling 24: minimaal meegedaan met oefenen. I: Leerling 28: minimaal meegedaan met oefenen. I: Leerling 2: minimaal geoefend, tussendoor veel afgeleid. I: Leerling 26: redelijk geoefend. I: Leerling 22: afwachtend type, weinig eigen inbreng. I: Leerling 20: redelijk geoefend. I: Leerling 27: op uitwisseling.
Afwezig tijdens deze les: Leerling 21 Leerling 13 Leerling 5 Leerling 17 Leerling 16 Leerling 27 Vorderingen groepjes - Dans: begindans geoefend, nog max 1x herhalen later tijdstip. - Acro: papierwerk nog niet af, wordt huiswerk.	Vorderingen groepjes: - Trampoline: act geoefend vorige les, nog max 1x herhalen later tijdstip. - Improvisatie: papierwerk is af, posities leerlingen zijn bepaald, volgende les oefenen.

LES 5 : MINI DEMO

Klas:	4HC	Aantal lln:	28
Datum:	18-04-2013 (oefenles IV)	Docent:	Ingrid van Kaam

Lijst van criteria (vetgedrukt=centraal staand)
1. Het hebben van een gezamenlijk doel → (kleine) groepsprocessen komen steeds meer samen in het grote geheel. Leerlingen moeten gezamenlijk oefenen en naar een eindresultaat toewerken. 2. Fysieke interactie → we gaan steeds meer oefenen, leerlingen moeten bewegen onderling op elkaar afstemmen om tot een georganiseerd geheel te komen. 3. Succesbeleving 4. Nemen van perspectief / leiderschap → leiderschap en verantwoordelijkheid ontwikkelen zich verder. Leerlingen moeten nu ook leiderschap accepteren van medeleerlingen uit andere groepjes, die hun ideeën moeten opleggen aan de rest. 5. Onderlinge acceptatie → Accepteren van de groepsgenoten, maar ook vertrouwen in de ideeën van andere groepjes zijn belangrijk.
Beginsituatie
<i>Motorisch:</i> begin dans en trampoline kunnen herhaald worden, improvisatie geoefend. <i>Cognitief:</i> leerlingen hebben moeite met luisteren naar klasgenoten ('onderdanig' zijn daaraan). <i>Sociaal-emotioneel:</i> groepjesvorming in de klas, sommigen moeilijk te motiveren, weinig sprake van samenhang binnen de klas. Onderlinge acceptatie is af en toe moeilijk.
Doelstellingen
<i>Motorisch:</i> improvisatie oefenen, eventueel herhalen begin dans en trampoline. <i>Cognitief:</i> leerlingen luisteren naar klasgenoten en proberen in korte tijd zo snel mogelijk resultaat te boeken in het oefenproces. <i>Sociaal-emotioneel:</i> leerlingen luisteren voornamelijk naar elkaars plannen. Steeds meer sprake van overleg tussen de groepjes plaats vindt, niet enkel meer binnen de groepjes. Ruimte voor discussie mag er zijn, voor elkaars ideeën 'afkraken' echter niet.

Activiteiten en lesorganisatie	Materiaal en leerkrachtgedrag
<i>Inleiding:</i> - Snelle opstart, direct eerste oefenmoment pakken. - Inventariseren hoever alle groepjes zijn gevorderd. <i>Kern:</i> - Oefen improvisatie act. - Herhalen begin dans en trampoline. <i>Afsluiting:</i> Voortgang inleveren bij redacteuren en docent.	<i>Materiaal:</i> - Papier en pennen . - Powerpoint presentatie & demo-mapje. - Materiaal op aanvraag van groepschoreografen. <i>Leerkrachtgedrag:</i> Docent geeft aan dat er direct geoefend moet worden in kalssverband. Hierna neemt lesgever een afwachende rol aan om het proces te bekijken. Docent geeft lichte stimulatie om het oefenproces niet te laten stilvallen. Ook gezien de korte lestijd, die toch zo goed mogelijk moet worden gebruikt. * Het mapje mag worden gebruikt vanaf nu, maar i.v.m. tijd wordt niet meer om volledige uitwerkingen gevraagd !

Evaluatie interventie les V	
<i>Bij de evaluatie wordt het GLOOT-model doorlopen/toegepast.</i> Gedrag Direct begonnen met improvisatieact oefenen. Verliep in het begin wederom moeizaam, leerlingen lijken moeite te hebben met naar elkaar te luisteren. Daardoor verliep ook dit iets langer dan gepland. Toch was er nog ruimte om begindans te herhalen. Leerlingkenmerken Net als voorgaande keer, sommige leerlingen weigeren zich even te concentreren en even te luisteren wanneer klasgenoten iets willen aanleren (zoals bij dansen). Zij trekken anderen in dit gedrag mee, waardoor het al snel rumoerig wordt. Er gaat in dat geval veel tijd zitten in het weer opnieuw rustig krijgen van de leerlingen, zeker als de docent op de achtergrond blijft en niet ingrijpt. Zes leerlingen afwezig i.v.m. uitwisseling Italië / Polen. Omgevingskenmerken De omgeving was een gymzaal, leerlingen werden gestimuleerd om snel over te gaan tot oefenen. Er ging teveel tijd zitten in het aanwijzen van de plaatsen van elke leerling, voordat er daadwerkelijk over kon worden gegaan op oefenen. Ook de overgang van (1) improvisatie oefenen naar (2) herhalen begindans duurde kostte teveel tijd.	Onderwijsgevende kenmerken Lesgever nam een meer op de achtergrond staande rol aan, maar benadrukte wel vanaf het begin dat er z.s.m. moest worden over gegaan naar concreet oefenen. M.b.t. het aanwijzen van plaatsen waar leerlingen moesten staan: docent heeft minder vaak moeten aangeven dat leerlingen moesten luisteren dan vorige keer. ‘Het kwartje leek te vallen’. Verder heeft lesgever groepje Acrogym benadrukt dat ze met concrete plannen moeten komen volgende les, omdat dit laatste oefenmoment is. Taakkenmerken Voornamelijk in klassenverband bezig geweest, docent heeft aangegeven dat uitwerken ideeën per groepje nu huiswerk is en er in de les gezamenlijk geoefend moet worden. D: Leerling 21: op uitwisseling. D: Leerling 12: dans herhaald, verder goed meegedaan. D: Leerling 7: actief meegedaan met oefenen. D: Leerling 13: op uitwisseling. D: Leerling 11: actief meegedaan met oefenen. D: Leerling 8: dans herhaald, verder goed meegedaan. D: Leerling 25: actief meegedaan met oefenen. A: Leerling 18: actief meegedaan met oefenen. A: Leerling 6: actief meegedaan met oefenen. A: Leerling 5: op uitwisseling. A: Leerling 17: op uitwisseling. A: Leerling 10: minimaal meegedaan met oefenen. A: Leerling 4: minimaal meegedaan met oefenen. A: Leerling 16: op uitwisseling. T: Leerling 15: redelijk geoefend, wel tussendoor veel afgeleid. T: Leerling 23: redelijk geoefend, wel tussendoor afgeleid. T: Leerling 1: redelijk geoefend, wel tussendoor veel afgeleid. T: Leerling 3: actief meegedaan met oefenen. T: Leerling 14: minimaal meegedaan met oefenen. T: Leerling 19: actief meegedaan met oefenen. T: Leerling 9: actief meegedaan met oefenen. I: Leerling 24: improvisatie geleid, actief mee geoefend. I: Leerling 28: minimaal meegedaan met oefenen. I: Leerling 2: redelijk geoefend, tussendoor veel afgeleid. I: Leerling 26: redelijk geoefend. I: Leerling 22: redelijk geoefend. I: Leerling 20: improvisatie geleid, actief mee geoefend. I: Leerling 27: op uitwisseling.
Afwezig tijdens deze les: Leerling 21 Leerling 13 Leerling 5 Leerling 17 Leerling 16 Leerling 27 Vorderingen groepjes - Dans: begindans 1x herhaald. - Acro: papierwerk nog niet af, volgende les verplicht oefenen.	Vorderingen groepjes: - Trampoline: nog max 1x herhalen later tijdstip. - Improvisatie: goed geoefend, duidelijk. Maximaal nog 1x herhalen later tijdstip.

LES 6 : MINI DEMO

Klas:	4HC	Aantal lln:	28
Datum:	25-04-2013 (oefenles V)	Docent:	Ingrid van Kaam

Lijst van criteria (vetgedrukt=centraal staand)
1. Het hebben van een gezamenlijk doel → (kleine) groepsprocessen komen steeds meer samen in het grote geheel. Leerlingen moeten gezamenlijk oefenen en naar een eindresultaat toewerken. 2. Fysieke interactie → doorloop, leerlingen moeten meer dan tevoren bewegen onderling op elkaar afstemmen om tot een georganiseerd geheel te komen. 3. Succesbeleving 4. Nemen van perspectief / leiderschap → leiderschap en perspectief nemen ontwikkelen zich verder. Leerlingen moeten nu ook leiderschap accepteren van medeleerlingen uit andere groepjes, die hun ideeën moeten opleggen aan de rest. 5. Onderlinge acceptatie → Accepteren van de groepsgenoten, maar ook vertrouwen in de ideeën van andere groepjes zijn belangrijk.
Beginsituatie
<i>Motorisch:</i> sommige onderdelen al eerder geoefend, sommige nog niet. <i>Cognitief:</i> leerlingen hebben soms moeite met luisteren naar klasgenoten ('onderdanig' zijn daaraan). <i>Sociaal-emotioneel:</i> groepjesvorming in de klas, sommigen moeilijk te motiveren, weinig sprake van samenhang binnen de klas. Onderlinge acceptatie is af en toe moeilijk.
Doelstellingen
<i>Motorisch:</i> einddans/acro oefenen, eventueel rest herhalen (doorloop gehele DEMO). <i>Cognitief:</i> leerlingen luisteren naar klasgenoten en proberen in korte tijd zo snel mogelijk resultaat te boeken in het oefenproces. <i>Sociaal-emotioneel:</i> leerlingen luisteren voornamelijk naar elkaars plannen. Steeds meer sprake van overleg tussen de groepjes plaats vindt, niet enkel meer binnen de groepjes. Ruimte voor discussie mag er zijn, voor elkaars ideeën 'afkraken' echter niet.

Activiteiten en lesorganisatie	Materiaal en leerkrachtgedrag
<i>Inleiding:</i> - Snelle opstart, direct einddans oefenen. <i>Kern:</i> - Oefen einddans en acrogym. - Doorlopen rest DEMO.	<i>Afsluiting:</i> Voortgang inleveren bij redacteurs en docent, doorspreken dag van morgen (uitvoering). <i>Materiaal:</i> - Papier en pennen . - Powerpoint presentatie & demo-mapje. - Al het benodigde materiaal (gefaseerd en tactisch opgesteld). <i>Leerkrachtgedrag:</i> Docent neemt de algemene leiding in de hand. Hij vertelt wat wanneer geoefend wordt. Hoe dat er geoefend wordt is aan de leerlingen / groepjes zelf, maar de leraar laat het nooit uit de hand lopen. Dat kan immers funest zijn voor het eindresultaat, omdat dit de laatste oefenles is.

Evaluatie interventie les VI	
<i>Bij de evaluatie wordt het GLOOT-model doorlopen/toegepast.</i> Gedrag Direct begonnen met oefenen einddans. Leerlingen leken eindelijk te beseffen dat de deadline naderbij komt en deden boven verwachting actief mee. Einddans was binnen no-time aangeleerd, waardoor er genoeg tijd was voor andere acts te oefenen. Leerlingenkenmerken Leerlingen deden goed mee. Sommigen namen het voortouw zoals ik van ze gewend ben, van anderen had ik het niet verwacht maar gebeurde dat toch. Soms was het lastig om te beslissen wat moest worden gedaan met leerlingen die twee lessen gemist hadden i.v.m. uitwisseling. Zij hebben een fase gemist en konden daardoor moeilijker aanhaken. Omgevingskenmerken De omgeving was een gymzaal, leerlingen werden gestimuleerd om snel over te gaan tot oefenen. Het oefenen ging snel, leerlingen zetten hun beste beentje voor. Net als vorige keer, de tijd en overgang tussen de verschillende acts duurde te lang. Al het materiaal was voor handen, dus zo nu en dan werd er bijv. eens een bal gepakt terwijl dit niet nodig was.	Onderwijsgevende kenmerken Lesgever stond deze les meer op de voorgrond en nam een actief sturende rol aan. Vooral bij het groepje acrogym ging het wederom niet goed. Ze hadden iets voorbereid, maar dit was veel te moeilijk en omdat het uitleggen zo lang duurde en ‘onzeker’ overkwam, verzwakte de aandacht van de groep. Docent heeft ingegrepen en voorgesteld het makkelijker te maken. Minder spectaculair, maar uiteindelijk stond er wel een geheel. Taakkenmerken Gehele les in klassenverband bezig geweest, acts zijn af. Sommigen nog even extra aandacht voor de einduitvoering. D: Leerling 21: geblesseerd geraakt, wel gemengd in proces. D: Leerling 12: einddans aangeleerd, goed meegedaan. D: Leerling 7: actief meegedaan met oefenen. D: Leerling 13: actief meegedaan met oefenen. D: Leerling 11 : actief meegedaan met oefenen. D: Leerling 8: einddans aangeleerd, goed meegedaan. D: Leerling 25: actief meegedaan met oefenen. A: Leerling 18: actief meegedaan met oefenen. A: Leerling 6: initiatief getoond met acro, resultaat viel tegen. A: Leerling 5: actief meegedaan met oefenen. A: Leerling 17: initiatief getoond met acro, resultaat viel tegen. A: Leerling 10: actief meegedaan met oefenen. A: Leerling 4: actief meegedaan met oefenen. A: Leerling 16: actief meegedaan met oefenen. T: Leerling 15: actief geoefend, wel tussendoor veel afgeleid. T: Leerling 23: actief geoefend, wel tussendoor veel afgeleid. T: Leerling 1: actief geoefend, wel tussendoor veel afgeleid. T: Leerling 3: actief meegedaan met oefenen. T: Leerling 14: afwezig. T: Leerling 19: actief meegedaan met oefenen. T: Leerling 9: actief meegedaan met oefenen. I: Leerling 24: improvisatie herhaald, actief mee geoefend. I: Leerling 28: actief meegedaan met oefenen. I: Leerling 2: actief geoefend, tussendoor veel afgeleid. I: Leerling 26: actief meegedaan met oefenen. I: Leerling 22: actief meegedaan met oefenen. I: Leerling 20: improvisatie herhaald, actief mee geoefend. I: Leerling 27: actief meegedaan met oefenen.
Afwezig tijdens deze les: Leerling 14 Vorderingen groepjes • Dans: niet herhaald, act is af. • Acro: act is af en geoefend, maar minimale inspanningen van sommige groepsleden.	Vorderingen groepjes: • Trampoline: niet herhaald, is af. • Improvisatie: nogmaals geoefend, act is af.

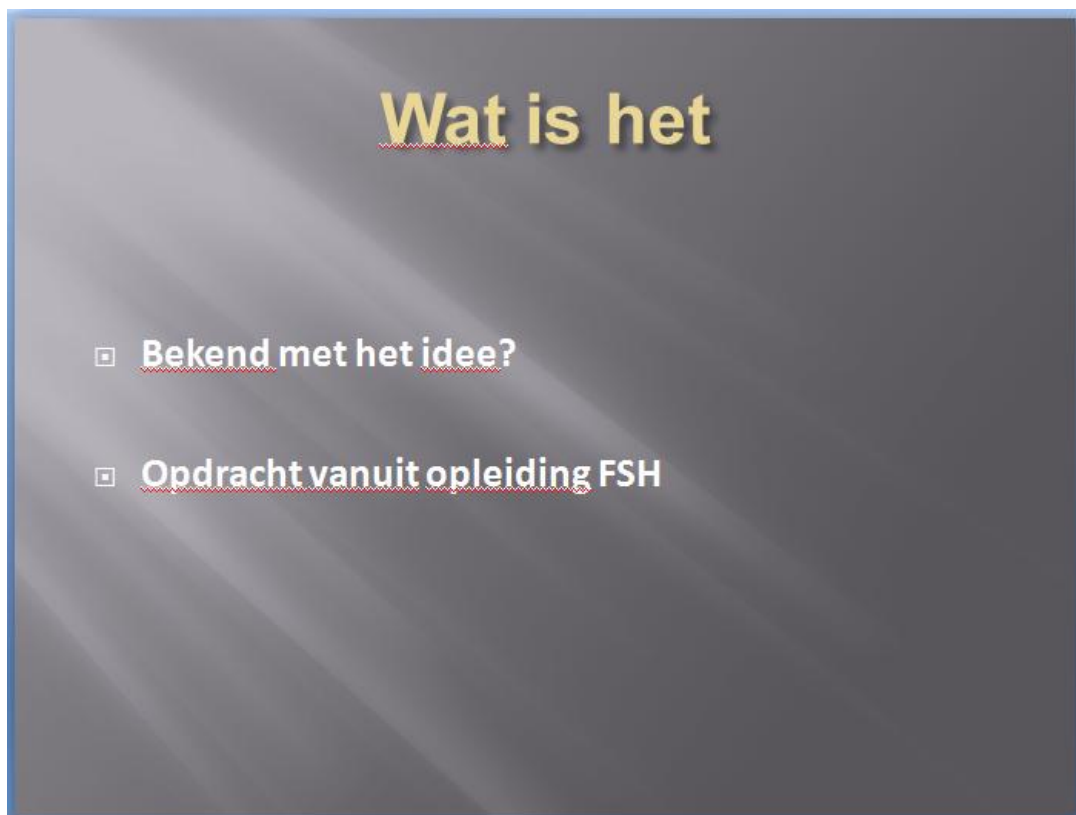
LES 7 : MINI DEMO

Klas:	4HC	Aantal lln:	28
Datum:	26-04-2013 (uitvoering)	Docent:	Ingrid van Kaam

Lijst van criteria (vetgedrukt=centraal staand)
1. Het hebben van een gezamenlijk doel → (kleine) groepsprocessen komen steeds meer samen in het grote geheel. Leerlingen laten vandaag het eindresultaat zien. 2. Fysieke interactie → einduitvoering, leerlingen moeten nu pieken in het onderling op elkaar afstemmen om tot een georganiseerd geheel te komen. 3. Succesbeleving → je taak goed uitvoeren en het gevoel hebben dat je deel van de groep bent op het moment van uitvoering is van groot belang om het geheel te laten slagen. 4. Nemen van perspectief / leiderschap → leiderschap en perspectief nemen blijven belangrijk, ook tijdens einduitvoering. Leerlingen zullen naar elkaar kijken en op elkaars bewegingen / acties reageren. 5. Onderlinge acceptatie → Accepteren van andere groepsleden is niet meer van belang, er moet gepresteerd worden. Acceptatie in de zin van fouten van anderen of omgaan met bijv. miscommunicaties is des te belangrijker tijdens de einduitvoering.
Beginsituatie
<i>Motorisch:</i> alles is geoefend, 1x doorlopen vooraf. <i>Cognitief:</i> leerlingen kennen hun taak, enkeling nog even extra bijsturen. <i>Sociaal-emotioneel:</i> groepjesvorming in de klas, sommigen moeilijk te motiveren, weinig sprake van samenhang binnen de klas. Onderlinge acceptatie is af en toe moeilijk.
Doelstellingen
<i>Motorisch:</i> doorlopen gehele DEMO. <i>Cognitief:</i> leerlingen sturen elkaar aan voor- en tijdens de einduitvoering. <i>Sociaal-emotioneel:</i> leerlingen werken samen om tot een gezamenlijk geslaagd geheel te komen.

Activiteiten en lesorganisatie	Materiaal en leerkrachtgedrag
<i>Inleiding:</i> - Snelle opstart, direct materiaal plaatsen en doorloop starten. <i>Kern:</i> - DEMO uitvoering I - DEMO uitvoering II	<i>Afsluiting:</i> Opruimen materiaal, eventueel tijd voor doorspreken. <i>Materiaal:</i> - Papier en pennen . - Powerpoint presentatie & demo-mapje. - Al het benodigde materiaal (gefaseerd en tactisch opgesteld). <i>Leerkrachtgedrag:</i> Docent neemt de algemene leiding in de hand. Hij vertelt wat wanneer geoefend wordt. Lopen DEMO 1x helemaal door onder leiding van docent die nog tips kan geven, daarna einduitvoering zelfstandig.

Evaluatie interventie les VII	
<i>Bij de evaluatie wordt het GLOOT-model doorlopen/toegepast.</i> Gedrag Leerlingen begonnen bij binnenkomst direct met materiaal klaarzetten en druk overleggen. Het was te zien dat sommigen spanning hadden om het project na een aantal weken tot een eind te brengen met een einduitvoering. Toch was dit positieve spanning, want in plaats van een ongeïnteresseerde houding en geklier met materiaal, deden de leerlingen nu zeer goed mee en luisterden ze naar elkaar en naar tips van de docent. Leerlingenkenmerken Leerlingen zetten hun beste beentje voor. Jelle vergat zijn kleren en anderen spraken hem zelfs hierop aan dat dit een slechte zaak was. Geeft aan dat er toch degelijk betrokkenheid is bij het project en dat leerlingen samen met elkaar wat willen neerzetten. Omgevingskenmerken Tijdens de doorloop bleek dat het zo af en toe nog even behelpen was met de intermezzo's. Leerlingen wist hun taak niet precies of kwamen simpelweg in tijdnood. Na wat sturing konden leerlingen dit zelf oplossen met elkaar en liep het uiteindelijk prima tijdens de einduitvoering.	Onderwijsgevende kenmerken Lesgever heeft tijdens de doorloop en na de eerste einduitvoering nog een aantal tips gegeven waar tijdens de laatste uitvoering nog even aan moest worden gedacht. Leerlingen pikten deze prima op en tijdens deze einduitvoering liep de DEMO boven verwachting goed. Niet alleen boven verwachting van de docent, maar ook boven verwachting van de leerlingen zelf. Taakkenmerken Gehele les in klassenverband bezig geweest, acts zijn af. Sommigen nog even extra aandacht voor de einduitvoering. D: Leerling 21: geblesseerd, muziek verzorgen. D: Leerling 12: uitgevoerd. D: Leerling 7: uitgevoerd. D: Leerling 13: uitgevoerd. D: Leerling 11: uitgevoerd. D: Leerling 8: uitgevoerd. D: Leerling 25: uitgevoerd. A: Leerling 18: uitgevoerd. A: Leerling 6: uitgevoerd. A: Leerling 5: uitgevoerd. A: Leerling 17: uitgevoerd. A: Leerling 10: uitgevoerd. A: Leerling 4: gymkleden vergeten, toch uitgevoerd. A: Leerling 16: uitgevoerd. T: Leerling 15: uitgevoerd. T: Leerling 23: uitgevoerd. T: Leerling 1: uitgevoerd. T: Leerling 3: uitgevoerd. T: Leerling 14: uitgevoerd, dansonderdelen niet meegedaan i.v.m. eerdere afwezigheid. T: Leerling 19: uitgevoerd. T: Leerling 9: uitgevoerd. I: Leerling 24: uitgevoerd. I: Leerling 28: uitgevoerd. I: Leerling 2: uitgevoerd. I: Leerling 26: uitgevoerd. I: Leerling 22: uitgevoerd. I: Leerling 20: uitgevoerd. I: Leerling 27: uitgevoerd.
Afwezig tijdens deze les: - Vorderingen groepjes: - Dans: sommige leerlingen hadden moeite met volgen, maar geheel zag er goed uit. Zowel eind- als begindans. Bewegingsuitslag niet al te groot, maar qua gelijkheid goed en dat is nog iets belangrijker. - Acro: geheel stond er en zag er goed uit, moeilijkheidsgraad niet hoog. Inbreng van het verantwoordelijke groepje is niet groot genoeg geweest.	Vorderingen groepjes: - Trampoline: was nog even aanpassen i.v.m. afwezigheid Leerling 14 en blessure Leerling 21, maar snel opgelost. Geheel zag er redelijk goed uit. Sprongen niet allemaal in de maat, maar dat is ook niet gemakkelijk. - Improvisatie: act zag er goed uit en liep precies zoals de bedoeling was. Tijdens de doorloop liep het zo nu en dan spaak op het intermezzo tussen trampoline en improvisatie (tijdnood), maar dit was opgelost tijdens einduitvoering.



Taak verdeling:

- ▣ Groep 1 bedenkt een begin- en einddans
- ▣ Groep 2 bedenkt een acro-compositie
- ▣ Groep 3 bedenkt een sprongserie
- ▣ Groep 4 bedenkt de improvisatie
- ▣ De choreograaf is verantwoordelijk voor de overgangen en het aansturen van de organisatie en planning
- ▣ Eventueel twee groepen voor dans (begin en eind)
- ▣ Redacteuren verantwoordelijk voor mapje

Voorwaarden:

- ▣ De muziek wordt aangeleverd door de docent
- ▣ Je mag de demo aankleden in een thema en voorzien van eigen attributen
- ▣ Draag zorg voor de veiligheid
- ▣ Je krijgt 4 lessen (met deze erbij) om voor te bereiden, 5^e les gepresenteerd voor een cijfer. Denk niet dat er tijd genoeg is !
- ▣ Gebruik in de DEMO vooral de acro-, dans- en springoefeningen die je een paar weken geleden in groepsverband al hebt gedaan !

Beoordeling:

- ▣ Je krijgt als klas een cijfer
- ▣ Mocht je ver boven/onder het gemiddelde van de klas zitten, dan kun je een aangepast cijfer krijgen
- ▣ Punten waar op beoordeeld wordt:
onderdelen (dans, acro, springen, improv-act),
de presentatie, overgangen, moeilijkheidsgraad,
groepsproces & mapje



muziek

	6:19		Artiest - Titel
Thema A	0:00	Openingsdans	Michael Jackson – Bad (<u>Afrojack Club Mix</u>)
	0:58	Intermezzo	Michael Jackson – Black & White intro
Thema B	1:23	Acro	Michael Jackson – Billie Jean
	2:17	Intermezzo	Michael Jackson – Black & White intro
Thema C	2:42	Trampoline	Michael Jackson – <u>Wanna be startin' something</u>
	3:36	Intermezzo	Michael Jackson – Black & White intro
Thema D	4:02	Improv-act	Michael Jackson – <u>Don't care about us</u>
	4:55	Intermezzo	Michael Jackson – Black & White intro
Thema A	5:21	Einddans	Michael Jackson – Beat It



Muziekschema MJ

	6:19			192 maten van 4 tellen	
1- Thema A	0:05	Openingsdans	28	 	intro & couplet couplet couplet couplet
2-	0:58	Intermezzo	16	25 seconden	
3- Thema B	1:23	Acro	24	 	intro couplet <u>couplet</u> couplet
4-	2:17	Intermezzo	16	25 seconden	
5- Thema C	2:42	Trampoline	28	 	Intro & refrein refrein couplet couplet
6-	3:36	Intermezzo	16	25 seconden	
7- Thema D	4:02	Improv-act	20	 	intro refrein <u>refrein</u>
8-	4:55	Intermezzo	16	25 seconden	
9- Thema A	5:21	Einddans	28	 	intro & couplet couplet refrein & <u>outro</u>

Organisatie

- ▣ **Choreograaf: Brengt de organisatie (materiaalopstelling) en het tijdpad samen. Doe dit a.d.h.v. een tekening van de materiaalopstelling per thema of tijdpad**
- ▣ **Choreograaf: denk hier bij aan de geblesseerden of mensen die ervaring hebben met dansen, acrogym of trampolinespringen. Kan ook iemand zijn die simpelweg goed is in het regelen van dingen en plannen van oefenen.**

Mapje

- ▣ In de week van de uitvoering dient je een mapje in te leveren met daarin alle uitgewerkte informatie:
- ▣ - kaft, inleiding & tabbladen
- ▣ - uitwerking dans
- ▣ - uitwerking acrogym
- ▣ - uitwerking mini trampoline
- ▣ - uitwerking improvisatie
- ▣ - lesevaluatie
- ▣ - groepsevaluatie

Voorbeeld improv-act

- ▣ Jongleren
- ▣ Stokken
- ▣ Touwtjespringen
- ▣ Boksen
- ▣ Het liefst: andere sportieve dingen waar sommigen uit jullie klas in uitblinken
- ▣ Tip: bekijk het materialenhok bij L.O. en bedenk wat je daaruit kunt gebruiken en hoe?
- ▣ Etc.

VRAGEN ???

Veel succes – Niek vd Berg

Bijlage VI : Resultaten sociogram

#Naam	#Positief	#Neutraal	#Negatief
Leerling 1	10	16	1
Leerling 2	6	18	3
Leerling 3	9	15	3
Leerling 4	8	18	2
Leerling 5	2	8	17
Leerling 6	8	12	7
Leerling 7	7	16	4
Leerling 8	7	18	2
Leerling 9	9	15	3
Leerling 10	1	8	18
Leerling 11	6	15	5
Leerling 12	8	17	2
Leerling 13	2	4	21
Leerling 14	5	14	8
Leerling 15	4	19	4
Leerling 16	6	20	1
Leerling 17	4	11	12
Leerling 18	7	17	3
Leerling 19	5	18	4
Leerling 20	9	15	3
Leerling 21	11	13	2
Leerling 22	9	17	1
Leerling 23	4	15	8
Leerling 24	8	18	1
Leerling 25	7	13	7
Leerling 26	8	15	4
Leerling 27	10	15	2
Leerling 28	5	18	3

Wie zijn populair in de groep?

Leerling 21 (11x)
 Leerling 1 (10x)
 Leerling 27 (10x)
 Leerling 9 (9x)
 Leerling 20 (9x)
 Leerling 22 (9x)
 Leerling 3 (9x)

Wie zijn verstoten uit de groep?

Leerling 13 (21x)
 Leerling 10 (18x)
 Leerling 5 (17x)
 Leerling 17 (12x)
 Leerling 14 (8x)
 Leerling 23 (8x)

Wie zijn de tegenstrijdige gevallen?

Leerling 6 (8x positief, 7x negatief)
 Leerling 11 (6x positief, 5x negatief)
 Leerling 15 (4x positief, 4x negatief)
 Leerling 19 (5x positief, 4x negatief)
 Leerling 25 (7x positief, 7x negatief)

Wie zijn het minst positief gekozen?

Leerling 10 (1x)
 Leerling 5 (2x)

Leerling 13 (2x)
Leerling 15 (4x)
Leerling 17 (4x)
Leerling 23 (4x)

Wie zijn het minst negatief gekozen?

Leerling 1 (1x)
Leerling 16 (1x)
Leerling 22 (1x)
Leerling 24 (1x)
Leerling 4 (2x)
Leerling 8 (2x)
Leerling 12 (2x)
Leerling 21 (2x)
Leerling 27 (2x)

Bijlage VII : Reflectieverslag

Met deze reflectie wil ik nader bekijken wat mijn sterke en zwakke punten zijn geweest tijdens deze onderzoek cyclus. Daarnaast denk ik na over mogelijkheden om mijn handelen te verbeteren. Ik doe dit per competentie die van toepassing is op dit praktijkonderzoek.

Interpersoonlijk competent:

1. Drukt complexe vraagstukken helder, eenduidig en gestructureerd uit en weet deze naar verwachtingen/doelen te vertalen (criteria 1.1; 1.2; 2.1 t/m 2.4; 2.9 t/m 2.15: aanleiding, probleemstelling, titel, samenvatting, bron(nen)lijst, opbouw, redactie en layout).

Ik denk dat ik redelijk goed in staat ben om mijzelf helder uit te drukken in een artikel. Toch heb ik ook een aantal valkuilen en één daarvan is dat ik moet oppassen dat ik niet teveel wil vertellen. Ik moet kernzaken en bijzaken proberen duidelijk te scheiden en beter proberen te bepalen wat wel en niet relevant is in een bepaald gedeelte van het onderzoek/artikel. Ik weet wel goed wat ik wil met mijn interventie en hoe ik het wil aanpakken. De opzet van het onderzoek heb ik denk ik dan ook geschreven zoals dat de bedoeling is. Waar ik meer moeite mee had was het literatuurgedeelte. Ik heb geen problemen met mijzelf te verdiepen in literatuurbronnen, maar wel met het vinden van de juiste bronnen. Wanneer ik een bron gevonden heb, is er al gauw de neiging om er telang in te blijven hangen of om mijzelf er te veel op te gaan baseren. Terwijl het juist goed kan zijn om eens naar een volgende bron te zoeken die misschien een ander licht op de zaak werpt.

Ik heb geprobeerd de discussiepunten uit mijn onderzoek bij te houden in een bestandje, zodat ik die niet op het laatste moment nog opnieuw moest gaan herinneren. Daardoor heb ik de discussie ook redelijk snel kunnen schrijven en wist ik bijzaken en hoofdzaken juist in dat stukje wel te scheiden, net als bij de resultaten van het onderzoek. Kort gezegd: qua aanleiding en zelf een verhaalvorm schrijven heb ik nog moeite met kort en bondig schrijven. Echter, qua resultaten en conclusies van het onderzoek meen ik dit een stuk beter te doen.

2. Wisselt kennis en expertise uit met anderen (criteria 1.3; 3.1 t/m 3.5: gesprekken experts en posterpresentatie en verdediging).

Ik heb tijdens de bijeenkomsten met mijn begeleider vragen gesteld wanneer ik daar de behoefte toe voelde. Wanneer mij iets onduidelijk was heb ik dit nagevraagd, en in dat kader vond ik het fijn dat mijn begeleider ook elke les even de tijd nam om langs te komen en individueel één en ander door te nemen. Als mijn medestudenten belangrijke informatie over het hoofd zagen, heb ik dit geprobeerd te melden. Dit is echter niet heel vaak voorgekomen. Verder heb ik mij niet echt verdiept in het helpen van medestudenten met hun producten, tenzij daarom gevraagd werd door de begeleiders. Ik heb mijn tijd hard nodig gehad om tot een eigen eindproduct te komen, waardoor ik niet de tijd en moeite heb genomen om mijzelf helemaal open te stellen voor producten van anderen. Wanneer men echter om mijn mening vroeg, heb ik deze ook zeker niet onder stoelen of banken gestoken.

Op mijn stageschool heb ik hulp gevraagd aan mijn begeleider Ingrid van Kaam over extra aandachtspunten in de klas. Verder heb ik bewust niet teveel hulp gevraagd omdat ik vooral zelf het groepsproces wou observeren en ervaren. Met begeleider Mark van Hal heb ik mijn bevindingen tijdens het proces gedeeld. Hij heeft vaker een DEMO uitgevoerd in zijn lessen, dus konden we goed samen het proces evalueren.

Vakinhoudelijk / didactisch competent:

1. Ontwikkelt nieuwe producten en innoveert bestaande producten (indien van toepassing) (criteria 2.5 en 2.6: interventie).

Ik ben zelf, na een tip van mijn collega op stage Mark van Hal, op het idee van een DEMO-werkvorm gekomen. Ik heb deze vervolgens zelf uitgewerkt, terwijl Mark mij heeft geholpen met het in elkaar zetten van de muziek. Ik ben de enige in onze werkgroep van praktijkonderzoek die gekozen heeft voor een dergelijke interventievorm. Dat geeft aan dat ik niet bang ben om af te wijken van de rest en mijn eigen ideeën tot uitvoering te brengen.

2. De student vertaalt en verantwoordt theoretische en conceptuele grondslagen van toegepast onderzoek naar een product (criteria 1.4 t/m 1.12: inleiding, opzet van onderzoek, resultaten, discussie en conclusie).

Ik denk dat ik de link gelegd heb van de theorie / literatuur naar het ontwikkelen van een onderzoeksoptzet en een uiteindelijk product. Uiteindelijk is het allemaal een goed doorlopend verhaal geworden. Toch heb ik lang moeite gehad met het feit dat we de boel hadden omgedraaid. Eerst een interventieprogramma ontwikkelen en vervolgens terugzoeken in de literatuur om jezelf te verantwoorden. Ik had het liefst de normale weg gevolgd, omdat het voor mij op dit moment niet logisch was en juist moeilijker om de volgorde te veranderen.

Reflectie en ontwikkeling:

1. Werkt op een zelfkritische, planmatige wijze aan zijn eigen ontwikkeling (criterium 2.7: reflectie).

Ik vond het moeilijk om te maken hebben met veel tijdsdruk, maar dat wil niet zeggen dat ik er niet blij mee was. Ik ken mijzelf in dat opzicht en als er geen druk achter zit, leg ik alles neer tot op het laatste moment. Ik werd nu gedwongen om bepaalde dingen op bepaalde tijden te doen en dat werkt voor mij het beste. Toch was de tijd misschien tekort om tot een volledig geslaagd onderzoek te komen. Daar wijt ik het dan ook voor een deel aan dat het onderzoek niet volledig betrouwbaar is geworden. Verder laat ik in de lesevaluaties zien dat ik kan terugkijken op een les en uit observaties een heldere reflectie kan schrijven.

2. Managet reflectie achteraf (criteria 1.13 en 2.8: aanbevelingen en reflectie).

In de discussie en de aanbevelingen laat ik op een eerlijke wijze zien dat ik kritisch kan terugkijken naar mijn eigen onderzoek. Ik geef helder aan wat de knelpunten zijn en ben daarmee kritisch naar mijn eigen onderzoek, maar ook naar mijn eigen handelen.